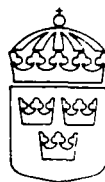

Utbildningsutskottets betänkande

1986/87:22

om anslag till vuxenutbildning
(prop. 1986/87:100)

UbU
1986/87:22

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1986/87:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna C 1. Bidrag till kommunal utbildning för vuxna, C 2. Statens skolor för vuxna: Utbildningskostnader, C 3. Statens skolor för vuxna: Undervisningsmaterial m. m., C 4. Bidrag till studieförbunden m. m., C 5. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m., C 6. Bidrag till driften av folkhögskolor m. m., C 7. Bidrag till viss central kursverksamhet och C 8. Bidrag till kontakttolkutbildning jämte motioner.

Utbildningsutskottet har från kulturutskottet inhämtat yttrande över proposition 1986/87:100 bilaga 10, punkt C 4. Bidrag till studieförbunden m. m. jämte motioner i de delar som rör kulturutskottets beredningsområde. Yttrandet (KrU 1986/87:2 y) är fogat som *bilaga* till detta betänkande.

1. Bidrag till kommunal utbildning för vuxna

Regeringen har under punkt C 1 (s. 162–171)

dels föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som förordats i propositionen om timramar för grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning budgetåret 1987/88,

2. godkänna vad som förordats i propositionen om införande av ett nytt system för fördelning mellan kommunerna av undervisningstimmar för grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning,

3. godkänna vad som förordats i propositionen om rätt för kommunerna att själva omfördela timmar mellan sina delramar,

4. godkänna vad som förordats i propositionen om friare resursanvändning,

5. godkänna vad som förordats i propositionen om schablonisering av statsbidragsbelopp till grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning,

6. till Bidrag till kommunal utbildning för vuxna för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 1 044 860 000 kr.,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om

7. ökad lärarhandledning i kommunal vuxenutbildning.

1986/87:Ub212 av Erkki Tammenoksa m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att skolöverstyrelsen ges i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för att skapa kurser på finska inom vuxenutbildningen.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att forskning och utvecklingsarbete uppmärksammas när det gäller vuxenutbildning på invandrarnas eget språk.

1986/87:Ub234 av Erkki Tammenoksa (s) och Ingegerd Elm (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att skolöverstyrelsen ges i uppdrag att se över reglerna beträffande grundutbildning för vuxna på invandrarnas eget språk.

1986/87:Ub238 av Berit Oscarsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av resurser till grundutbildning för vuxna för nyinvandrade.

1986/87:Ub255 av Doris Håvik m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att inom befintliga kostnadsramar få till stånd mera flexibla regler för grundutbildningen för vuxna.

1986/87:Ub264 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om rätten för elever vid grundutbildningen för vuxna att få studera upp till 28 tim./vecka.

1986/87:Ub285 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen hos regeringen begär att en försöksverksamhet inleds inom den kommunala vuxenutbildningsorganisationen i ett antal kommuner innebärande intensifierad uppsökande verksamhet och särskilda ekonomiska och pedagogiska insatser för att stimulera till och möjliggöra studier för korttidsutbildade samt möjlighet att avgiftsbelägga vissa kurser vid den kommunala vuxenutbildningen.

5. att riksdagen beslutar att under anslaget C1. Bidrag till kommunal utbildning för vuxna anslå 891 560 000 kr.,

6. att riksdagen beslutar att med ändring av sitt tidigare beslut återinföra en femgradig betygsskala för grundskolekurserna inom den kommunala vuxenutbildningen.

1986/87:Ub296 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokal kunskapsutveckling i glesbygd.

1986/87:Ub817 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vuxenutbildning.

1986/87:Ub820 av Ingela Gardner m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående fördelningen av timmar inom den kommunala vuxenutbildningen.

31. att riksdagen beslutar att överföra 2 100 000 kr. från C 1. Bidrag till kommunal utbildning för vuxna till B 21. Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå.

32. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående kommunal utbildning för vuxna samt beslutar att till C 1. Bidrag till kommunal utbildning för vuxna för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 998 450 000 kr.

Utskottet

Vuxenutbildning med statligt stöd under utbildningshuvudtiteln anordnas inom kommunal utbildning för vuxna (kommunal vuxenutbildning och grundutbildning för vuxna), statens skolor för vuxna, studieförbunden och folkhögskolorna, som undervisning för invandrare i svenska språket m. m. samt genom löntagarorganisationernas och vissa andra organisationers centrala kursverksamhet.

Avsnittet om vuxenutbildning i budgetpropositionen (bil. 10 s. 153 ff.) inleds med att föredragande statsrådet redovisar bl. a. sina ställningstaganden till de förslag som lagts fram i betänkandet (Ds U 1985:10) Vuxenutbildning. 1970-talets reformer — en utvärdering.

Utifrån uppfattningen att målen för vuxenutbildningen bör vara oförändrade vill statsrådet för sin del göra följande prioriteringar. Vuxenutbildningens första mål, nämligen att utbildningsklyftorna skall överbryggas, måste alltjämt vara ett av de viktigaste.

Utbyggnaden av gymnasieskolan innebär att utbildningsklyftorna har flyttat uppåt, anför statsrådet. För det första utgör de ungdomar som i dag inte skaffar sig någon utbildning i gymnasieskolan en av vuxenutbildningens självklara målgrupper. För det andra kommer många av dem som har fått utbildning i gymnasieskolan att av olika skäl behöva komplettera den.

Enligt statsrådets mening måste den mest prioriterade målgruppen för vuxenutbildningen alltjämt vara de som har den allra kortaste utbildningen. Det innebär att utbildningsmöjligheterna på nivåer som svarar mot grundskolan måste ges företräde även fortsättningsvis. Insatserna för uppsökande verksamhet måste fortsätta. Dessutom bör man nu kunna räkna också en stor del av den utbildning som äger rum på gymnasial nivå till den överbryggande utbildning som är ägnad att utjämna utbildningsklyftorna.

Föredragande statsrådet föreslår att anordnarna av vuxenutbildning själva och efter egna beslut får använda en del av de statliga bidragen enligt friare regler för verksamhet som syftar till att rekrytera nya grupper av korttidsutbildade. Hur detta bör kunna ske inom olika slag av vuxenutbildning behandlas i det följande under de skilda anslagen.

Timramar och anslagsbelopp för kommunal utbildning för vuxna

Föredragande statsrådet utgår i sina beräkningar av timramar för budgetåret 1987/88 från samma antal undervisningstimmar som för innevarande budgetår, dvs. 3 921 250 timmar, varav oförändrat 1 265 250 timmar för grundutbildningen för vuxna. För den kommunala vuxenutbildningen, etapp 2—4,

tillkommer därutöver ytterligare 8 000 timmar till följd av att statsbidraget till Stockholms Tekniska Institut avvecklas med början läsåret 1987/88 och verksamheten kommunaliseras. Utökningen finansieras genom en överföring av 2,1 milj. kr. från anslaget B 21. Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar föredragande statsrådet till 1 044,86 milj. kr. för budgetåret 1987/88.

Minskningar av medlen för bidrag till kommunal utbildning för vuxna föreslås i två motioner.

Enligt motion 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 5 bör riksdagen under anslaget anvisa 891,56 milj. kr. — en reducering i förhållande till regeringens förslag med 153,3 milj. kr. De inbesparade medlen avses användas för att förstärka kvaliteten i ungdomsskolan. Motionärerna anför att besparingen på anslaget inte får beröra grundutbildningen för vuxna. I vad gäller den kommunala vuxenutbildningen hänvisas till möjligheten att anordna ett ökat antal kurser i form av uppdragsutbildning som finansieras med medel från förnyelsefonder.

Anslaget föreslås i motion 1986/87:Ub828 (m) ligga kvar på nuvarande nivå även nästa budgetår, vilket ger en besparing på 44,3 milj. kr. Motiveringen för ett lägre anslagsbelopp än vad regeringen föreslagit är att i stället så långt möjligt skydda ungdomsskolan från besparingar. I linje härmed anser motionärerna att grundutbildningen för vuxna och grundskolekurserna inom den kommunala vuxenutbildningen av rättviseskäl bör prioriteras. Viss avgiftsfinansiering anges som ett lämpligt alternativ för att kunna erbjuda annan utbildning som annars inte skulle komma till stånd. Utöver besparingen avvisar motionärerna den i propositionen gjorda överföringen till förevarande anslag av 2,1 milj. kr. från anslaget B 21. Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå. De vill nämligen att Stockholms Tekniska Institut skall få fortsatt statsbidrag som fristående skola även efter budgetåret 1986/87 (yrkande 31 delvis). Till bidrag till kommunal utbildning för vuxna skall således enligt motionärerna anvisas 998,45 milj. kr. (yrkande 32).

Utskottet har nyligen, i vad gäller yrkande 31 delvis i motion 1986/87:Ub828, i sitt betänkande 1986/87:14 om anslag till gymnasieskolor, m. m. avstyrkt motionsförslag om fortsatt statsbidrag till Stockholms Tekniska Institut och även i konsekvens därmed en återföring av 2,1 milj. kr. från förevarande anslag till anslaget B 21. Riksdagen har den 24 april 1987 beslutat i enlighet härmed.

Utskottet konstaterar att förslagen om minskat anslag i såväl motion 1986/87:Ub285 yrkande 5 som motion 1986/87:Ub828 yrkande 32 måste innebära, om än i olika omfattning, att resurser som beräknats för undervisningstimmar inom teoretiska gymnasieskolkurser och olika yrkesinriktade kurser bortfaller. Utskottet kan inte acceptera en begränsning av möjligheterna att erbjuda vuxna utbildning som kan stärka deras ställning på arbetsmarknaden eller ge behörighet för högre studier. Utskottet delar därvid föredragande statsrådets uppfattning att även utbildning på gymnasial nivå numera till stor del får innefattas i sådan utbildning som leder till att utbildningsklyftorna överbryggas.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 5 och 1986/87:Ub288 yrkandena 31 delvis och 32. Riksdagen bör sålunda godkänna vad som förordats i propositionen om undervisningstimmar i grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning samt anvisa det av regeringen begärda beloppet under anslaget.

UbU 1986/87:22

Fördelning av undervisningsresurserna

Regeringen begär i budgetpropositionen riksdagens godkännande av förslag till nyordningar inför budgetåret 1987/88 i fråga om fördelningen mellan kommunerna av undervisningstimmar för grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning, rätt för kommunerna att själva omfördela timmar mellan sina delramar och en friare resursanvändning inom den kommunala vuxenutbildningen.

Nuvarande system för *fördelning av undervisningstimmar mellan kommunerna* innebär följande. Riksdagen tar ställning till antalet timmar i grundutbildning för vuxna och i kommunal vuxenutbildning med uppdelning av timmarna på delramar. I regleringsbrev föreskriver regeringen sedermera att varje kommun får disponera högst 90 % av den timresurs kommunen hade under föregående budgetår inom var och en av dessa delramar, den s. k. garantiresursen. Återstoden av timmarna, dvs. 10 % av varje delram för riket, fördelas av skolöverstyrelsen (SÖ) på länsramar. Timmarna i länsramen och sådana timmar av garantiresursen som en kommun inte utnyttjar skall länskolnämnden fördela mellan kommunerna i länet.

Den föreslagna nya ordningen avses enligt föredragande statsrådet utformas så att SÖ gör en fördelning av *alla* undervisningstimmar på länsramar. Därvid skall SÖ ta hänsyn till de skiftande regionala behoven i vad gäller bl. a. arbetsmarknad och genomsnittlig utbildningsnivå i länen. Behov av att vidareutveckla företagsamheten och näringslivet i ett län och arbetsmarknadsproblem anges som exempel på faktorer som bör påverka fördelningen. Därefter skall, anför statsrådet, länskolnämnderna fördela undervisningstimmar i länsramen mellan kommunerna i länet. Som utgångspunkt skall nämnderna ha dels en översiktlig plan från varje kommun för utnyttjandet av begärda timmar, dels en bedömning av utbildningsbehoven i resp. kommun och av kommunens förutsättningar att genomföra de planerade utbildningarna.

Innebörden av förslaget om *rätt för kommunerna att själva omfördela timmar mellan sina delramar* anger föredragande statsrådet sålunda. Inom oförändrad totalram bör varje kommun ges rätt att minska en eller flera av sina av länskolnämnden fastställda delramar med högst 10 % och överföra dessa timmar till andra delramar. Dock tillåts ingen delram öka med mer än 10 % utöver vad länskolnämnden har fastställt.

Som bakgrund till förslaget om *friare resursanvändning* erinrar föredragande statsrådet om nuvarande regler som säger att hälften av det antal undervisningstimmar som utgör ramen för en kommuns kommunala vuxenutbildning för ett redovisningsår, dock högst 1 000 timmar, utgör en s. k. särskild delram. Den får utnyttjas för anordnande av kurser med färre deltagare, dock lägst fem, än normalt lägst tolv respektive åtta i glesbygd.

Statsrådet hänvisar till sitt inledande anförande om vuxenutbildningen. Som där framgår är hans principiella uppfattning den att samtliga anordnare av vuxenutbildning själva och efter egna beslut bör få använda en del av de statliga bidragen enligt friare regler. För den kommunala vuxenutbildningens del bör den lokala beslutanderätten över utnyttjandet av kommunens timmar ökas. Statsrådet förordar att den särskilda delramen förändras så att varje kommun ges rätt att använda högst 10 % av sin av länskolnämnden fastställda totala timresurs för kommunal vuxenutbildning på ett friare sätt. Förutom för kurser med lägre deltagarantal föreslås den särskilda delramen också få användas för att utöka timplanen i en kurs med högst 10 %, om deltagargruppen har särskilda svårigheter att klara studierna i ämnet. Som utskottet uppfattar det får den nya regeln om den särskilda delramens storlek enbart betydelse för de kommuner som har fler än 10 000 undervisningstimmar. För övriga kommuner gäller nuvarande regler oförändrade, dvs. den särskilda delramen utgörs av hälften, dock högst 1 000, av kommunens timmar.

Utskottet instämmer med vad föredragande statsrådet uttalat i budgetpropositionen, nämligen att det nya systemet för resurstilldelning kan leda till både en mera medveten planering av verksamheten i kommunerna och en ökad regional samplanering. Det kan därigenom tjäna syftet att bättre anpassa den kommunala utbildningen för vuxna till de prioriterade målgruppernas utbildningsbehov och till de utbildningsbehov som finns i regionen. Också de nya reglerna om resursanvändningen i kommunerna ger möjlighet att tillgodose samma syfte.

Med det sagda tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner regeringens förslag om införande av ett nytt system för fördelning mellan kommunerna av undervisningstimmar för grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning, om rätt för kommunerna att själva omfördela timmar mellan sina delramar och om friare resursanvändning.

Frågor rörande fördelningen av undervisningsresurser inom den kommunala utbildningen för vuxna tas upp i fyra motioner.

Enligt motion 1986/87:Ub238 (s) har den ökade invandringen från utomeuropeiska länder medfört att allt fler invandrare med kortare skolgång än sex år kommit till Sverige. Några förstärkta resurser till grundutbildningen för vuxna föreslås dock inte i budgetpropositionen. Enligt motionärerna är det i många kommuner inte möjligt att omfördela timmar mellan delramar för att på så sätt tillgodose behovet inom denna utbildningsform. I motionen begärs att riksdagen gör ett uttalande om behovet av resurser till grundutbildning för vuxna för nyinvandrade.

Betydelsen av kunskapsutveckling i glesbygd betonas i motion 1986/87:Ub296 (s). Inom ramen för den kommunala vuxenutbildningens resurser bör omprioriteringar kunna göras för att möta kartlagda behov av särskilda glesbygdsinriktade utbildningsinsatser, bl. a. utveckling av småskalig teknik i kombinationsföretag.

Vid fördelningen av timmar inom den kommunala vuxenutbildningen har Stockholms län missgynnats, anför i motion 1986/87:Ub820 (m) yrkande 4. Motionärerna anser att länet bör få en betydligt större tilldelning. Ett viktigt skäl som talar härför är, enligt motionen, att länet har en mycket hög andel

invandrare bland vilka finns många med ett stort behov av utbildning på grundskolenivå men också av yrkesutbildning.

I motion 1986/87:Ub817 (c) yrkande 13 anmärks om den statligt understödda vuxenutbildningen att denna har stagnerat trots att behoven och anspråken har stigit. Samtidigt ökar företagets insatser för personalutbildning. Besluten om förnyelsefonder och uppdragsutbildning vidgar ytterligare marknadsinflytandet över utbildningens innehåll och fördelningen av resurser mellan individer och mellan olika regioner i landet. Motionärerna önskar ett uttalande av riksdagen om att jämlikhetsmålen kan riskera att komma i skymundan då många vuxna, t. ex. arbetslösa, småföretagare och hemarbetande, inte kommer i åtnjutande av de nya utbildningsmöjligheterna.

Utskottet vill med anledning av motionerna 1986/87:Ub238, 1986/87:Ub296 och 1986/87:Ub820 yrkande 4 framhålla att det av statsfinansiella skäl är svårt att tillgodose alla angelägna utbildningsbehov. Därför måste tillgängliga timresurser fördelas mellan kommunerna på ett så rättvist sätt som möjligt. Genom den av utskottet tillstyrkta nya ordningen för fördelningen av undervisningstimmar får SÖ och länsskolnämnderna ett ökat ansvar och vidgade befogenheter att möta nya eller ändrade utbildningsbehov i län och kommuner. Utskottet utgår från att utbildningsbehov av den art som angetts i motionerna hör till de faktorer som kan påverka fördelningen och avstyrker därmed motionerna 1986/87:Ub238, 1986/87:Ub296 och 1986/87:Ub820 yrkande 4.

När det därefter gäller yrkande 13 i motion 1986/87:Ub817 ser utskottet det som självklart att myndigheterna vid fördelningen av undervisningsresurser till den kommunala vuxenutbildningen i kommunerna tillser att utbud av utbildning finns också för sådana kategorier lågutbildade vuxna som inte nås av uppdragsutbildning. Något särskilt uttalande från riksdagen i denna fråga anser utskottet inte vara påkallat, varför även motion 1986/87:Ub817 yrkande 13 avstyrks av utskottet.

Regeringen har i övrigt under anslagsrubriken hemställt att riksdagen godkänner att en *schablonisering av statsbidragsbeloppen* till grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning tillämpas tidigast fr. o. m. budgetåret 1988/89. Utskottet tillstyrker att begärt godkännande lämnas. Vidare har regeringen berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts om *ökad lärarhandledning* i kommunal vuxenutbildning. Riksdagen bör lämna det anförda utan erinran.

Övrigt

Enligt motion 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 4 bör i en *försöksverksamhet inom kommunal vuxenutbildning* prövas nya vägar för intensifierad uppsökande verksamhet och riktade ekonomiska och pedagogiska insatser i syfte att stimulera till och möjliggöra studier för korttidsutbildade. Försöksverksamheten bör också kunna omfatta uppdragsutbildning, finansierad med medel från förnyelsefonder, samt ge möjlighet att avgiftsbelägga vissa kurser i kommunal vuxenutbildning.

Utskottet är för sin del inte berett att förorda en försöksverksamhet av

skisserat slag utan föreslår att motion 1986/87:Ub285 yrkande 4 avslås av riksdagen.

UbU 1986/87:22

Grundutbildningen för vuxna skall bedrivas som *deltidsstudier* med högst 15 lektioner per vecka enligt vuxenutbildningsförordningen (1985:288) 2 kap. 2 § första stycket. I andra stycket samma paragraf föreskrivs att skolstyrelsen kan för viss studerande besluta att studierna mot slutet av studietiden skall omfatta mer än 15 lektioner i veckan under förutsättning att den studerande bedöms kunna effektivt tillgodogöra sig undervisning i sådan omfattning.

I motion 1986/87:Ub255 (s) begärs åtgärder för att inom befintliga kostnadsramar få till stånd mera flexibla regler för grundutbildningen för vuxna. Motionärerna anser att termen *deltid* skall innebära högst 20 timmar per vecka. Också gränserna för när *heltidsstudier* får bedrivas bör sättas friare. I motion 1986/87:Ub264 (vpk) yrkande 1 föreslås att elever vid grundutbildningen för vuxna skall ha rätt att studera upp till 28 timmar per vecka.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Bestämmelserna om *deltidsstudier* i grundutbildning för vuxna infördes genom riksdagsbeslut hösten 1984 (prop. 1983/84:169, UbU 1984/85:1, rskr. 1984/85:11). Beslutet fattades väsentligen på pedagogiska grunder, nämligen att studieovana personer under ett inledningsskede har svårt att på ett effektivt sätt bedriva *heltidsstudier*. Det ansågs även vara viktigt att studierna inte skulle hindra dessa elever från att behålla kontakten med arbetslivet eller att på annat sätt öva sin förmåga att tala svenska ute i samhället.

Grundutbildning för vuxna är en resurskrävande utbildningsform om man relaterar den till annan vuxenutbildning. Budgetåret 1985/86 utnyttjades 1 234 655 undervisningstimmar för 20 105 deltagare, vilket innebär 61,41 timmar per person. I kommunal vuxenutbildning utnyttjades samma budgetår 2 633 000 undervisningstimmar för 316 000 kursdeltagare, eller 8,33 timmar per kursdeltagare.

Det genomsnittliga deltagarantalet per undervisningsgrupp i grundutbildningen för vuxna är för svenskarna 4–5 och för invandrarna 6–7. Inom den kommunala vuxenutbildningen skiftar den genomsnittliga gruppstorleken i olika slag av kurser mellan 14 och 17,5. Per grupp av genomsnittsstorlek användes budgetåret 1985/86 ca 370 timmar i grundutbildningen för vuxna och ca 130 timmar i den kommunala vuxenutbildningen.

Vidare vill utskottet fästa uppmärksamheten på att det numera finns ett tak för det totala antalet timmar för grundutbildning för vuxna i landet om 1 265 250 timmar. En utökning av detta timantal kan med nuvarande resursramar endast ske på bekostnad av annan kommunal utbildning för vuxna.

Redan nuvarande bestämmelser medger en flexibilitet. Utskottet har utgått ifrån att denna möjlighet utnyttjas där så befinns lämpligt. Utskottet förutsätter att SÖ följer denna fråga och återkommer med förslag till förändringar om så anses påkallat.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört i ärendet bör riksdagen enligt

I två motioner framställs yrkanden som rör *kommunal utbildning för vuxna på invandrarpråk*.

"Äldre" invandrargrupper, som finska invandrare, har ofta en kort och föråldrad grundutbildning och saknar studievana, anför i motion 1986/87:Ub212 (s). En positiv utbildningsmiljö måste beredas genom vuxenutbildning på det egna språket. Motionärerna önskar att SÖ skall ges i uppdrag att skapa kurser på finska inom vuxenutbildningen (yrkande 1) samt att vikten av forskning och utvecklingsarbete uppmärksammas när det gäller vuxenutbildning på invandrarnas eget språk (yrkande 2).

Utskottet hänvisar till gällande bestämmelser i vuxenutbildningsförordningen (1985:288) 3 kap. 2 §, nämligen att grundskolekurs inom kommunal vuxenutbildning får anordnas på invandrarpråk om lämpliga läromedel och lärare finns att tillgå. En kurs på invandrarpråk skall följa samma kursplan som motsvarande kurs med svenska som undervisningsspråk. Utbudet av kurser i en kommun bestäms lokalt av skolstyrelsen. Vidare har utskottet erfarit att försöksverksamhet med yrkesinriktade kurser på invandrarpråk kan bedrivas efter ansökan hos SÖ. Utskottet utgår från att SÖ och länskolnämnderna följer utvecklingen beträffande kurser på invandrarpråk. Utskottet vill vidare erinra om att verksamhet riktad till finska invandrare bedrivs vid Axevalla folkhögskola och Finska folkhögskolan i Haparanda och att även andra folkhögskolor anordnar kurser av olika slag för denna invandrargrupp. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1986/87:Ub212.

I motion 1986/87:Ub234 (s) begärs att SÖ ges i uppdrag att se över reglerna för grundutbildning för vuxna på invandrarpråk. Bestämmelserna är enligt motionen vaga och tolkas på skilda sätt i olika kommuner.

Nuvarande regler i vuxenutbildningslagen (1984:1118, 3 kap. 5 §) utvecklas närmare i läroplanens (Lvux 82) avsnitt Mål och riktlinjer, som fastställts av regeringen. Där sägs att icke svensktalande studerande skall, om det är möjligt och om den studerande själv önskar det, till en början få undervisning på sitt eget språk (hemspråk). Grundläggande läs- och skrivfärdigheter på hemspråket är ofta en förutsättning för att den studerande skall kunna lära sig att läsa och skriva på svenska.

Utskottet, som hänvisar till vad som sägs om undervisning på hemspråk i Lvux 82, föreslår att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub234.

Riksdagen bör, enligt motion 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 6, besluta *återinföra en femgradig betygsskala för grundskolekurserna* inom den kommunala vuxenutbildningen. Nuvarande ordning innebär att endast betygen godkänd och icke godkänd används. Enligt motionärerna är det ett rättvisekrav att såväl elever i kommunal vuxenutbildning som elever i grundskolan har samma betygssystem.

Utskottet tillstyrkte med riksdagens godkännande hösten 1984 regeringens förslag att den femgradiga betygsskalan för grundskolekurser skulle ersättas med enbart betygen godkänd och icke godkänd (UbU 1984/85:1, s. 11–12). Utskottet anser att det inte finns anledning för riksdagen att nu

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *timramar för kommunal utbildning för vuxna*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 5 och 1986/87:Ub828 yrkandena 31 och 32, samtliga delvis, godkänner timramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87:100,

2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 5 och 1986/87:Ub828 yrkandena 31 och 32, samtliga delvis, till *Bidrag till kommunal utbildning för vuxna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 044 860 000 kr.,

3. beträffande *införande av ett nytt system för fördelning mellan kommunerna av undervisningstimmar för grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

4. beträffande *rätt för kommunerna att själva omfördela timmar mellan sina delramar*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

5. beträffande *friare resursanvändning*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

6. beträffande *resurser till grundutbildning för vuxna för nyinvandrade*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub238,

7. beträffande *glesbygdsinriktade utbildningsinsatser*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub296,

8. beträffande *fördelningen av timmar inom den kommunala vuxenutbildningen*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub820 yrkande 4,

9. beträffande *uttalande om vuxenutbildningens målgrupper*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub817 yrkande 13,

10. beträffande *schablonisering av statsbidragsbelopp till grundutbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

11. beträffande *ökad lärarhandledning i kommunal vuxenutbildning*

att riksdagen lämnar utan erinran vad som anförts i proposition 1986/87:100,

12. beträffande *försöksverksamhet inom kommunal vuxenutbildning*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub285 yrkande 4,

13. beträffande *deltidsstudier i grundutbildning för vuxna*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub255 och 1986/87:Ub264 yrkande 1,

14. beträffande *vuxenutbildning på invandrarspråk*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub212 och 1986/87:Ub234,

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub285 yrkande 6.

2. Statens skolor för vuxna: Utbildningskostnader

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C2 (s. 172–174) och hemställer

att riksdagen till *Statens skolor för vuxna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 17 223 000 kr.

3. Statens skolor för vuxna: Undervisningsmaterial m. m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C3 (s. 174–175) och hemställer

att riksdagen till *Statens skolor för vuxna: Undervisningsmaterial m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 4 812 000 kr.

4. Bidrag till studieförbunden m. m.

Regeringen har under punkt C4 (s. 175–179) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som föreslagits i propositionen beträffande fördelning av tillgängliga medel till studieförbundens centrala organisationskostnader.

2. godkänna vad som föreslagits i propositionen beträffande friare användning av högst 10 procent av högschablontimmarna,

3. godkänna att 89 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1987/88 används till att delvis finansiera anslaget *Bidrag till studieförbunden m. m.*,

4. till *Bidrag till studieförbunden m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 981 852 000 kr.

Motionerna

1986/87:Ub218 av Hans Nyhage (m) och Birger Hagård (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att för en studiecirkel får fyra bidragsberättigade studietimmar medräknas vid varje sammankomst under förutsättning att detta inte medför någon ökning av det totala antalet studietimmar, som enligt gällande bestämmelser tilldelas resp. studieförbund.

1986/87:Ub245 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – med hänvisning till vad som anförs i den till konstitutionsutskottet remitterade motionen 1986/87:K410 – yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om den fortsatta utvecklingen av breddutbildningen inom dataområdet, varvid särskilt bör beaktas behovet av datautbildning för flickor.

1986/87:Ub252 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om översyn av

statsbidragssystemet till estetiska cirklar i syfte att öka medverkan i dessa av aktiva konstutövare.

UbU 1986/87:22

1986/87:Ub262 av Olof Johansson m. fl. (c) vari – med hänvisning till vad som anförs i den till kulturutskottet remitterade motionen 1986/87:Kr236 – yrkas att riksdagen till C 4. Bidrag till studieförbunden m. m. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 5 000 000 kr. förhöjt anslag på 986 852 000 kr., varvid förhöjningen tillförs anslagspost 2. Bidrag till kulturverksamhet.

1986/87:Ub284 av Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av nuvarande regler för glesbygdssöd, så att bidraget bättre svarar mot faktiska förhållanden även i glesbygder utanför stödområdena.

1986/87:Ub285 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

7. att riksdagen under anslaget C 4. Bidrag till studieförbunden m. m. anslår 898 022 000 kr.,

8. att riksdagen beslutar att kursplanebundna universitetscirklar skall bli berättigade till statsbidrag.

1986/87:Ub321 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att bidraget till högschablontimmar skall utgå med 99 kr. per timme,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande statsmakternas inställning till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet.

1986/87:Ub328 av Gunhild Bolander m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga och med hänvisning till vad som anförs i den till socialutskottet remitterade motionen 1986/87:So260 – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av statligt stöd till studieförbundens handikappverksamhet.

1986/87:Ub341 av Berit Oscarsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av datautbildning för vuxna.

1986/87:Ub576 av Ingbritt Irhammar (c) och Lennart Brunander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att utreda förutsättningarna för att via bildningsförbunden möjliggöra för amatörforskare att erhålla handledning från vetenskapligt skolade personer.

1986/87:Ub815 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga och med hänvisning till vad som anförs i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1986/87:A813 – yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett brett program för datautbildning av kvinnor.

1986/87:Ub826 av Kenth Skårvik m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i

motionen anförts om studieförbundens betydelse i vad gäller att erbjuda kurser till invandrarkvinnor.

UbU 1986/87:22

1986/87:Ub828 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

33. att riksdagen beslutar att under anslaget C 4 avskaffa tilläggsbidragen till studiecirklar i samhällsinriktade ämnen, matematik och svenska,

34. att riksdagen beslutar att under anslaget C 4 avskaffa den särskilda anslagsposten för bidrag till uppsökande verksamhet i bostadsområden,

35. att riksdagen beslutar att under anslaget C 4 anslagsposten för bidrag till kulturverksamhet bestäms till 73 443 000 kr.,

36. att riksdagen avslår regeringens förslag under anslaget C 4 om höjning med 25 633 000 kr. av bidraget till studiecirklar,

37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att studieförbunden bör ha möjlighet att med ett särskilt statsbidrag bedriva kursplanebundna universitetscirklar,

38. att riksdagen godkänner att 306 332 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1987/88 används för att delvis finansiera anslaget C 4. Bidrag till studieförbunden m. m.,

39. att riksdagen beslutar att till C 4. Bidrag till studieförbunden m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 868 352 000 kr.

Utskottet

I enlighet med de grunder som har godtagits av riksdagen år 1981 (prop. 1980/81:127, UbU 1980/81:36, KrU 1980/81:6 y, rskr. 1980/81:386) utgår ur detta anslag bidrag till studiecirklar, till kulturverksamhet i studieförbunden, till studieförbundens centrala organisation, pedagogiska verksamhet och utvecklingsarbete samt verksamhet för handikappade, till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden samt till uppsökande verksamhet i bostadsområden.

Enligt förordningen (1981:518) om statsbidrag till studiecirklar m. m. utgår schablonbidrag, tilläggsbidrag och bidrag till kostnader för resekostnadsersättningar och traktamenten för vissa studiecirklar. Innevarande budgetår utbetalas schablonbidrag med 93 resp. 29 kr. för varje studietimme. Tilläggsbidrag utbetalas till vissa studiecirklar med 15 resp. 30 kr. per studietimme.

I budgetpropositionen anges att studiecirkilverksamheten nästa budgetår enligt skolöverstyrelsens (SÖ) bedömning kommer att omfatta 9 165 000 studietimmar. SÖ har föreslagit att ramen för *det högre schablonbidraget* skall fastställas till oförändrat 6 400 000 timmar. Föredragande statsrådet förordar dock en höjning av ramen med 25 000 studietimmar till totalt 6 425 000 för att bereda visst expansionsutrymme åt det nya studieförbundet Svenska idrottsrörelsens studieförbund. För timmar med det lägre schablonbidraget finns ingen fastställd ram. Beloppet för det högre schablonbidraget föreslås höjas med 3 kr. till 96 kr. per studietimme. Sammantaget innebär förslagen en ökning av anslagsposten till studiecirklar med 25 633 000 kr.

Två motionsyrkanden behandlar det högre schablonbidraget. I motion 1986/87:Ub321 (c) yrkande 1 delvis hemställs att, som kompensation i någon mån för kostnadsökningar, det högre schablonbidraget höjs med sex kronor i

stället för föreslagna 3 kr. till 99 kr. per studietimme. Enligt motion 1986/87:Ub828 (m) yrkande 36 bör riksdagen avslå regeringens förslag om en ökning av studiecirkelanslaget. Därmed avvisar motionärerna en höjning av såväl ramen som beloppet för det högre schablonbidraget.

Utskottet har inget att erinra mot att anslagsberäkningen till studiecirkelverksamheten grundas på det ökade antal studietimmar som föreslås i propositionen. Vad gäller uppräkningsen av det högre schablonbidraget har SÖ anmält behov av priskompensation med 5 kr. per studietimme. Utskottet anser sig dock inte kunna förorda en ytterligare höjning utöver regeringens förslag utan tillstyrker detsamma. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 36.

Enligt gällande regler för statsbidrag till *studieförbundens centrala organisationskostnader* fördelas s. k. övriga tillgängliga medel utöver basbidrag och visst annat bidrag av SÖ mellan studieförbunden i förhållande till genomsnittligt antal statsbidragsberättigade studietimmar under de senaste tre redovisningsåren. Föredragande statsrådet föreslår att dessa medel fortsättningsvis skall fördelas av SÖ efter samråd med statens kulturråd och med hänsyn tagen också till den kulturverksamhet studieförbunden har haft under angivna redovisningsår.

I sitt yttrande till utbildningsutskottet tillstyrker kulturutskottet nämnda förslag (KrU 1986/87:2 y). Utbildningsutskottet föreslår att riksdagen godkänner den nya ordningen.

Förslag om ett system med *friare resursanvändning* för en del av studiecirkelverksamheten läggs fram i propositionen mot bakgrunden bl. a. av de positiva erfarenheter som hittills gjorts av en tvåårig försöksverksamhet som avslutas i och med innevarande budgetår. I det nya systemet skall verksamheten bedrivas i enlighet med studiecirkelverksamhetens allmänna mål och riktlinjer medan gruppstorlek, studietid, arbetsformer, studiematerial, ämnesval m. m. skall kunna anpassas till deltagarnas behov och förutsättningar. Särskilt betonar föredragande statsrådet vikten av att studieförbunden uppmärksammar och försöker kartlägga vilka behov de korttidsutbildade anser sig ha av utbildning och hur studiecirkelverksamheten skall utformas för att motsvara dessa behov.

För angett ändamål föreslår statsrådet att resp. studieförbund får använda högst 10 % av de studietimmar med högre schablonbidrag som SÖ fördelat till dem.

I motion 1986/87:Ub321 (c) ställer sig motionärerna tveksamma till regeringens förslag. Det får enligt deras uppfattning till följd att närmare hälften av antalet studietimmar kan komma att bedrivas med det lägre schablonbidraget. Med en sådan utveckling är det enligt motionens yrkande 2 än mer angeläget att statsmakterna klargör sin syn på folkbildningens framtida roll.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet göra klart att regeringens förslag om friare resursanvändning – som framgår av budgetpropositionen – inte innefattar att högschablontimmar får omvandlas till lågschablontimmar. Ett sådant förfarande gäller enbart den snart avslutade försöksverksamheten. Motion 1986/87:Ub321 yrkande 2 avstyrks därmed.

Utskottet anser för sin del att det förordade systemet med friare resursanvändning kan ge studieförbunden möjlighet att pröva nya metoder för att nå svårrekryterade grupper, som t. ex. korttidsutbildade. Riksdagen bör sålunda godkänna förslaget om en friare användning av högst tio procent av högschablontimmarna.

I motion 1986/87:Ub828 (m) föreslås att *tilläggsbidragen* till studiecirklar i svenska, matematik och samhällsinriktade ämnen skall tas bort. Detta motiveras med att bidragen inte skall styra studieförbundens utbud (yrkande 33). Därjämte föreslås i motionen att *bidraget till uppsökande verksamhet* i bostadsområden slopas (yrkande 34).

Utskottet finner det inte motiverat att avskaffa dessa bidrag, särskilt som ytterligare åtgärder nu bedöms nödvändiga för att underlätta för studieförbunden att rekrytera och aktivera korttidsutbildade till folkbildningsverksamheten. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub828 yrkandena 33 och 34 och godkänner regeringens medelsberäkningar även i dessa delar.

Regeringen förordar i budgetpropositionen att *bidraget till kulturverksamhet* inom studieförbunden skall öka med drygt 3 milj. kr. till totalt 103 443 000 kr.

Ändringar av nämnda anslagspost yrkas i två motioner. Enligt motion 1986/87:Ub828 (m) yrkande 35 bör bidraget till kulturverksamhet minskas med 30 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. I motion 1986/87:Ub262 (c) delvis yrkas att anslagsposten tillförs ytterligare 5 milj. kr. för att i någon mån ge kompensation för kostnadsökningar. Motionärerna pekar på att bidragsnivån har urholkats och att den i dag utgör knappt 45 % av bidragsberättigade kostnader.

Utskottet instämmer med vad som anförts i kulturutskottets yttrande KrU 1986/87:2y över motionerna, nämligen att en minskning av ifrågavarande bidrag skulle få icke acceptabla effekter på den lokala kulturverksamheten. Å andra sidan anser sig utbildningsutskottet, i likhet med kulturutskottet, inte böra förorda en höjning av anslagsposten utöver vad regeringen föreslagit med hänsyn till statsmakternas målsättning att det skall bedrivas en stram budgetpolitik. Riksdagen bör således avslå motionerna 1986/87:Ub262 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 35 och under anslaget beräkna medel för kulturverksamhet i studieförbunden i enlighet med vad som förordats i propositionen.

Riksdagen föreslås i budgetpropositionen godkänna att 89 milj. kr. av de medel som tillfaller statsverket genom *vuxenutbildningsavgiften* för budgetåret 1987/88 används till att delvis finansiera anslaget Bidrag till studieförbunden m. m.

Ytterligare 217 332 000 kr. av statsverkets inkomster från denna avgift bör enligt motion 1986/87:Ub828 (m) yrkande 38 utgöra delfinansiering av anslaget.

Mot bakgrund av att de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften är begränsade kan utskottet inte tillstyrka en ökad finansiering av det nu aktuella anslaget med dessa intäkter. Detta skulle få starkt negativa och omfattande följder för övriga verksamheter som finan-

sieras genom avgiften. Riksdagen bör därför med avslag på yrkande 38 i motion 1986/87:Ub828 godkänna regeringens förslag beträffande vuxenutbildningsavgiften.

UbU 1986/87:22

Föredragande statsrådet beräknar *medelsbehovet* under anslaget till totalt 981,852 milj. kr. för nästa budgetår.

De nedskärningar av olika anslagsposter som gjorts i motion 1986/87:Ub828 (m) medför enligt motionärerna att anslaget, jämfört med regeringens förslag, kan minskas med 113,5 milj. kr. (yrkande 39).

Också i motion 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 7 föreslås ett lägre anslagsbellopp än vad regeringen begärt. Motionärerna anser att i studieförbundens utbud av studiecirkelar finns ämnen av hobbykaraktär som till ökad andel kan självfinansieras genom deltagaravgifter. Statsbidragen till studieförbunden kan därmed minskas med 83,83 milj. kr.

Förslagen i motionerna 1986/87:Ub262 (c) och 1986/87:Ub321 (c) yrkande 1 om höjning av bidraget till kulturverksamhet resp. av det högre schablonbidraget innebär ett i motsvarande mån ökat totalanslag.

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden om såväl minskade som ökade anslagsposter. Yrkande 7 i motion 1986/87:Ub285 innebär en kraftig minskning av anslaget som enligt utskottets mening kan få konsekvenser även på utbudet av studiecirkelar till lågutbildade.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub262 delvis, 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis, 1986/87:Ub285 yrkande 7 och 1986/87:Ub828 yrkande 39 anvisar det av regeringen begärda beloppet under anslaget.

Enligt motionerna 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 8 och 1986/87:Ub828 (m) yrkande 37 har *kursplanebundna universitetscirkelar* varit av stort värde för många människor, speciellt för dem som bor på mindre orter och i glesbygd. I motionerna yrkas därför att sådana studiecirkelar åter skall bli berättigade till statsbidrag.

Sedan riksdagen våren 1983 beslutade att avskaffa statsbidraget till ifrågavarande studiecirkelar, har utskottet årligen haft att behandla motionsyrkanden om bidragets återinförande. Utskottet har då uttalat att studieförbunden av princip skall inrikta sitt arbete på studier, som inte är bundna av kursplaner och kompetenskrav. Högskoleutbildning bör ges i universitetens och högskolornas regi och inte i form av avgiftsbelagda studiecirkelar. Det ankommer på högskolemyndigheterna att inom givna ramar disponera resurserna så att det finns utrymme för en geografisk spridning av utbildningen. Utskottet har vidare erinrat om att statsbidrag fortfarande kan utgå till studiecirkelar på högskolenivå under förutsättning att de inte följer kursplaner som gäller för universitet och högskolor. Studieförbunden skall därvid enligt statsbidragsförordningen anlita universitets- och högskolelärare. Med samma motivering avstyrker utskottet även nu motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 8 och 1986/87:Ub828 yrkande 37.

Generellt gäller, med ett par undantag, att till grund för statsbidrag till studiecirkelar inte får medräknas mer än tre studietimmar vid varje sammankomst. Riksdagen beslöt våren 1986 (UbU 1985/86:19, rskr. 1985/86:161)

angående *cirkelsammankomsters längd* att ge regeringen till känna att frågan om rätt att medräkna fyra studietimmar per sammankomst borde prövas. Förutsättningen för sammankomster med fyra statsbidragsberättigade timmar borde enligt riksdagsbeslutet vara att de inte medför några merkostnader för staten, någon ökning av antalet studietimmar totalt eller andra, icke önskvärda effekter.

Den av regeringen efter riksdagens beslut utfärdade bestämmelsen i 15 § förordningen (1981:518, ändr. 1986:626) om statsbidrag till studiecirklar m. m. utgör ett tillägg till tretimmarsregeln och har följande lydelse: "Fyra studietimmar får dock medräknas vid enstaka sammankomster under förutsättning att det genomsnittliga antalet bidragsberättigade studietimmar för studiecirkeln inte är mer än tre studietimmar vid varje sammankomst."

Bestämmelsen i förordningen står inte i överensstämmelse med riksdagsbeslutet, hävdas i motion 1986/87:Ub218 (m). Den innebär att varje fyratimmarssammankomst i praktiken måste motsvaras av en tvåtimmarssammankomst. Motionärerna menar att avsikten med riksdagens beslut var att, i stället för t. ex. tolv tretimmarssammankomster, ge möjlighet att anordna nio sammankomster med fyra statsbidragsberättigade timmar. Riksdagen bör enligt motionen uttala sig för att fyra studietimmar får medräknas vid varje sammankomst under förutsättning att detta inte medför någon ökning av det totala antalet studietimmar, som enligt gällande bestämmelser tilldelas resp. studieförbund.

Utskottet delar inte motionärernas synsätt. Enligt statsbidragsförordningen utgår det högre schablonbidraget för ett begränsat antal studietimmar, vilka fördelas mellan studieförbunden. För studietimmar med det lägre schablonbidraget finns emellertid inte någon begränsning. En kostnadsökning för statsverket skulle därför bli ofrånkomlig om en fjärde bidragsberättigad studietimme generellt tilläts utan begränsningar av föreskrivet slag med hänsyn till möjligheterna att utnyttja lågschablontimmar. Utskottet föreslår att riksdagen, mot bakgrunden av vad som nu anförts, avslår motion 1986/87:Ub218.

I motion 1986/87:Ub328 (c) yrkande 2 begärs ett uttalande av riksdagen om vikten av att statligt stöd till studieförbundens verksamhet är så utformat att studieförbunden får bidrag till merkostnader för *handikappades deltagande*.

Med anledning av ett motsvarande motionsyrkande vid föregående års riksmöte redovisade utskottet (UbU 1985/86:19, s. 7) utförligt de olika former av bidrag som utgår i syfte att underlätta för handikappade att dels delta i särskilt för dem anordnade studiecirklar, dels delta i studiecirkelverksamhet i allmänhet. Det kan tilläggas att anslagsposten till studieförbundens verksamhet för handikappade i årets budgetproposition har räknats upp med 2,4 milj. kr. till totalt 16,35 milj. kr. Liksom föregående år anser utskottet inte att det behövs något särskilt uttalande av riksdagen i denna fråga, varför yrkande 2 i motion 1986/87:Ub328 bör avslås.

Riksdagen godkände våren 1986 (UbU 1985/86:19, rskr. 1985/86:161) att studieförbunden under två budgetår, 1986/87 och 1987/88, får anordna grundläggande *bred datautbildning* för kortutbildade med friare regler än vad

som gäller för vanliga studiecirklar. Bestämmelserna är intagna i en av regeringen utfärdad förordning (1986:276).

I budgetpropositionen (bil. 10 s. 58f.) anmäls nu att en inom utbildningsdepartementet tillkallad arbetsgrupp kring frågan om datautbildningens framtida inriktning under hösten 1986 redovisat resultatet av sitt arbete i promemorian Handlingsprogram för datautbildning i skola, vuxenutbildning och lärarutbildning (Ds U 1986:10). En proposition om datautbildning i skolan m. m. aviseras till 1987/88 års riksmöte.

Frågor om bred datautbildning tas upp i tre motionsyrkanden.

Enligt motion 1986/87:Ub245 (fp) bör riksdagen hos regeringen begära förslag till ett program för fortsatt utveckling av den breda utbildningen på dataområdet. Därvid bör särskilt beaktas behovet av datautbildning för flickor. I motion 1986/87:Ub815 (fp) yrkande 5 begärs ett brett program för datautbildning av kvinnor. Motionärerna pekar bl. a. på att den nya tekniken framstår som ett särskilt hot mot kvinnors sysselsättning. Slutligen redovisas i motion 1986/87:Ub341 (s) motionärernas syn på den allmänna inriktningen av den framtida datautbildningen för vuxna.

Utskottet delar uppfattningen i motionerna 1986/87:Ub245 och 1986/87:Ub815 att behov finns av utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor. Detta har observerats av utbildningsdepartementets datautbildningsgrupp. I sitt förslag till handlingsprogram konstaterar arbetsgruppen att datautbildningen i olika former inte leder till att kvinnornas möjligheter att påverka samhället och teknikutvecklingen blir jämbördiga med männens. Arbetsgruppen föreslår därför bl. a. en bred datautbildning i studieförbundens regi. Ett av skälen till att studieförbunden är lämpliga som utbildningsanordnare är, anför arbetsgruppen, att de har lätt att nå ut till grupper med kort utbildning, inte minst kvinnor. Med hänsyn till att riksdagen kommer att föreläggas en proposition om datautbildningsfrågor under nästa riksmöte anser utskottet, att riksdagen inte nu bör göra något särskilt uttalande med anledning av motionerna 1986/87:Ub245 och 1986/87:Ub815 yrkande 5. Dessa bör alltså avslås av riksdagen.

De synpunkter på den framtida datautbildningen för vuxna som förs fram i motion 1986/87:Ub341 stämmer helt överens med vad som sägs i arbetsgruppens handlingsprogram (Ds U 1986:10). Detta program bereds för närvarande inom regeringskansliet, varför utskottet avstyrker bifall till motionen.

Yrkanden som rör *medverkan av experter i studiecirklar* framställs i två motioner. Sålunda begärs i motion 1986/87:Ub252 (m) en översyn av statsbidraget till studiecirklar i estetiska ämnen. Bidraget bör enligt motionärerna ges en sådan utformning att det stimulerar till ökad medverkan av yrkesverksamma konstutövare i estetiska cirklar, t. ex. genom rätt till högre bidrag när konstnär anlitas. I motion 1986/87:Ub576 (c) önskas en utredning som syftar till att göra det ekonomiskt möjligt för bildningsförbunden att via högskolor och andra utbildningscentra anlita vetenskapligt skolade personer som handledare för amatörforskare i studiecirklar.

Utskottet vill erinra om de överväganden som gjordes när nuvarande schablonmässigt beräknade bidrag till studiecirkelverksamheten infördes (prop. 1980/81:127, UbU 1980/81:36, rskr. 1980/81:386). Då uttalades att

bidragen borde både kunna uppmuntra ideellt arbete inom folkbildningen och ge studieförbunden tillräckliga resurser för att bekosta arvoden åt cirkelledare med speciella ämneskunskaper. Särskilda bidrag skulle alltså inte längre utgå för t. ex. kostnader för fackmannamedverkan. Det nya bidragssystemet avsågs öka studieförbundens frihet att besluta om verksamhetens inriktning och att anordna kvalificerad verksamhet på hög nivå som medför högre kostnad.

Motionärernas önskemål om anlitande av vissa experter bör kunna beaktas av studieförbunden redan inom ramen för nuvarande bestämmelser. Därför avstyrks motion 1986/87:Ub252 av utskottet.

Utskottet avstyrker även motion 1986/87:Ub576.

Enligt 23 § statsbidragsförordningen (1981:518) utgår tilläggsbidrag för studiecirklar som hålls inom de kommuner som ingår i stödområdena A, B och C enligt bestämmelserna om regionalpolitiskt stöd, med undantag dock för cirklar på gymnasieskolorter.

Nuvarande regler om *tilläggsbidrag för studiecirklar i glesbygd* bör enligt motion 1986/87:Ub284 (fp) ses över så att de bättre svarar mot faktiska förhållanden. Motionären anser att i avfolkningsbygder i skogslänen och även i skärgårdsområdena är de praktiska svårigheterna och merkostnaderna för att anordna studiecirklar väl jämförbara med dem som finns inom angivna stödområden.

Utskottet är medvetet om att också utanför de regionalpolitiska stödområdena kan de geografiska och befolkningsmässiga förhållandena vara sådana att cirkelverksamhet försvåras. Att införa en särskild stödområdesindelning för studiecirkelverksamheten skulle emellertid enligt utskottets mening föra med sig svåra avgränsningsproblem. Med det anförda föreslår utskottet att motion 1986/87:Ub284 avslås av riksdagen.

I motion 1986/87:Ub826 (fp) yrkande 1 anfördes att staten bör uppmuntra studieförbunden att erbjuda *kurser för invandrarkvinnor* som ofta har dåliga kunskaper i svenska språket och få kontakter utanför hemmet. Uppsökande verksamhet, riktad till invandrarkvinnor, är enligt motionen en annan åtgärd som bör övervägas.

Utskottet vill hänvisa till att studieförbunden i dag kan få statsbidrag för verksamhet av den art motionärerna efterlyser. Tilläggsbidrag utgår för studiecirklar i hemspråk, dvs. annat språk än svenska. Dessa cirklar är avsedda för invandrare och andra minoriteter. Vidare utgår tilläggsbidrag för studiecirklar i bl. a. svenska. Bidrag utgår också till studieförbundens kostnader för sådan uppsökande verksamhet i bostadsområden, som riktar sig till vuxna med kort utbildning. Bland dessa skall verksamheten i första hand rikta sig till invandrare och handikappade. Särskild uppmärksamhet skall även ägnas åt hemarbetande. Utskottet anser med det anförda att någon riksdagens åtgärd inte är erforderlig i denna fråga, utan avstyrker motion 1986/87:Ub826 yrkande 1.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *det högre schablonbidraget till studiecirkelverksamhet*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 36 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100. UbU 1986/87:22

2. beträffande *fördelningen av tillgängliga medel till studieförbundens centrala organisationskostnader*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

3. beträffande *friare användning av högst 10 % av högschablontimmarna*

att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ub321 yrkande 2 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

4. beträffande *tilläggsbidragen till studiecirkelar i svenska, matematik och samhällsinriktade ämnen*

att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkande 33 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

5. beträffande *bidrag till uppsökande verksamhet i bostadsområden*

att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkande 34 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

6. beträffande *bidrag till kulturverksamhet*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub262 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 35 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

7. beträffande *vuxenutbildningsavgiften*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkande 38 godkänner att 89 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1987/88 används till att delvis finansiera anslaget Bidrag till studieförbunden m. m.,

8. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub262 delvis, 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis, 1986/87:Ub285 yrkande 7 och 1986/87:Ub828 yrkande 39 till *Bidrag till studieförbunden m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 981 852 000 kr.,

9. beträffande *kursplanebundna universitetscirkelar*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 8 och 1986/87:Ub828 yrkande 37,

10. beträffande *cirkelsammankomsters längd*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub218,

11. beträffande *handikappades deltagande i studiecirkelverksamhet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub328 yrkande 2,

12. beträffande *bred datautbildning*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub245 och 1986/87:Ub815 yrkande 5,

13. beträffande *inriktningen av datautbildning för vuxna*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub341,

14. beträffande *medverkan av aktiva konstutövare i estetiska studiecirkelar*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub252,

15. beträffande *handledare för amatörforskare i studiecirklar*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub576.
16. beträffande *tilläggsbidrag för studiecirklar i glesbygd*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub284.
17. beträffande *kurser för invandrarkvinnor*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub826 yrkande 1.

5. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.

Regeringen har under punkt C 5 (s. 179–182) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som förordats i propositionen om timramar för svenskundervisning för vuxna invandrare,
2. bemyndiga regeringen att justera antalet undervisningstimmar på sätt som anförts i propositionen,
3. till Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag om 221 450 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under allmänna motionstiden

1986/87:Ub208 av Barbro Evermo m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar i enlighet med den i motionen föreslagna förändringen av övergångsbestämmelserna i lagen om svenskundervisning för invandrare.

1986/87:Ub250 av Berit Oscarsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av resurser till grund-sfi för "gamla invandrare".

1986/87:Ub251 av Eva Johansson (s) och Margareta Palmqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändring av reglerna för svenska för invandrare.

1986/87:Ub265 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till socialförsäkringsutskottet remitterade motionen 1986/87:Sf514 – yrkas att riksdagen för budgetåret 1987/88 under åttonde huvudtiteln C5. Undervisning för invandrare i svenska språket beslutar anvisa medel motsvarande 200 000 undervisningstimmar för grund-sfi utöver regeringens förslag.

1986/87:Ub272 av Kenth Skårvik (fp) och Margareta Andrén (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen framförts om möjlighet till koncentrerad sfi-undervisning.

1986/87:Ub301 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen avslår budgetpropositionens förslag om anslag till sfi-undervisning.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anföras beträffande ett flexibelt system för undervisning i svenska för invandrare.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anföras om påbyggnads- och kompletterande utbildning för invandrare.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anföras beträffande slopande av slutförd utredning från polismyndighet som krav för att få påbörja undervisning i svenska.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anföras om kortare väntetider för att ha tillåtelse att påbörja undervisningen i svenska.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anföras beträffande undervisningstidens längd inom svenskundervisningen för invandrare.

1986/87:Ub828 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

40. att riksdagen avslår regeringens förslag att under anslag C 5. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. höja schablonbidragen för grund-sfi och påbyggnads-sfi med 13 resp. 11 kr. samt att för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 213 350 000 kr.

Motion väckt med anledning av proposition 1986/87:109

1986/87:Ub84 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en förändrad fördelningsprincip för timmar till påbyggnads-sfi.

Utskottet

Riksdagen godkände hösten 1984 riktlinjer för svenskundervisningen av vuxna invandrare (prop. 1983/84:199, UbU 1984/85:6, rskr. 1984/85:77). I enlighet med dessa riktlinjer antog riksdagen våren 1986 (prop. 1985/86:67, UbU 1985/86:10, rskr. 1985/86:143) en lag om grundläggande svenskundervisning för invandrare samt godkände riktlinjer för ett statsbidragssystem för svenskundervisningen (prop. 1985/86:100, UbU 1985/86:10, rskr. 1985/86:77). Lagen (1986:159) trädde i kraft den 1 juli 1986, och det nya statsbidragssystemet tillämpas fr. o. m. budgetåret 1986/87.

I motioner väckta under innevarande riksmöte föreslås förändringar av statsbidragssystemet. Motionärerna anser att systemet medför att inte alla invandrare hinner få den svenskundervisning de är berättigade till enligt lagen. De anser också att fördelningsgrunderna för statsbidraget till påbyggnadsutbildningen i svenska för invandrare missgynnar kommuner som tidigare inte tagit emot invandrare eller tagit emot ett större antal jämfört med tidigare år.

Utskottet erinrar om att statsbidragssystemet ännu inte tillämpats ett helt

år. Det är därför för tidigt att kunna dra några slutsatser om hur det utfallit. Utskottet avser därför att i ett senare betänkande föreslå riksdagen att uppskjuta behandlingen av motionerna 1986/87:Ub237 (s), 1986/87:Ub263 (c), 1986/87:Ub301 (fp) yrkandena 2 och 3, 1986/87:Ub84 (fp) yrkande 1 och 1986/87:Ub86 (m) yrkande 2 till nästa riksmöte.

Statsbidrag till svenskundervisning för invandrare lämnas till dels grundutbildning (grund-sfi), dels påbyggnadsutbildning (påbyggnads-sfi). Kostnadsberäkningarna grundas på det närmast föregående kalenderårets nyinvandrade kyrkobokförda över 16 år med vissa undantag. För det sista kvartalet grundas beräkningarna på en prognos. Regeringen har innevarande budgetår riksdagens bemyndigande att få *justera antalet undervisningstimmar* utifrån det faktiska antalet nyinvandrade kyrkobokförda över 16 år. Regeringen begär motsvarande bemyndigande för nästa budgetår. Utskottet föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att justera antalet undervisningstimmar på detta sätt budgetåret 1987/88.

Innevarande budgetår är den justerade *timramen för grund-sfi* 480 345 timmar. Med hänvisning till det stora behovet av undervisning, som beror på ökad invandring, har regeringen den 11 december 1986 beslutat att medge skolöverstyrelsen (SÖ) att få använda ytterligare 60 000 timmar under budgetåret 1986/87 (medel för detta begärs på tilläggsbudget II i proposition 1986/87:109 som behandlas i utbildningsutskottets betänkande 1986/87:28). Totalt disponeras således 540 345 timmar innevarande budgetår. I budgetpropositionen beräknar föredragande statsrådet på grundval av invandringen år 1986 antalet timmar för grund-sfi till 602 000 budgetåret 1987/88. Från detta timtal dras de 60 000 timmar bort som utnyttjas redan under innevarande budgetår enligt regeringens beslut den 11 december 1986. Totalt förordas således *timramen för grund-sfi 1987/88* uppgå till $(602\,000 - 60\,000 =) 542\,000$ timmar.

För *påbyggnads-sfi* beräknar föredragande statsrådet en ökning av timramen från 80 430 timmar innevarande budgetår till *100 800 timmar* budgetåret 1987/88.

Enligt motion 1986/87:Ub265 (vpk) bör timramen för grund-sfi budgetåret 1987/88 ökas med 200 000 timmar, vilket medför ett ökat medelsbehov om 63,4 milj. kr.

I motion 1986/87:Ub301 (fp) yrkande 1 hemställs att riksdagen skall avslå regeringens förslag om timramar och anslag till svenskundervisningen. Motionärerna anser att riksdagen skall begära att regeringen återkommer med förslag till en annan konstruktion av statsbidragssystemet och med andra anslagsberäkningar. I motion 1986/87:Ub84 (fp) yrkande 2 hemställs om en annan princip för fördelningen mellan studieförbunden av timmar för påbyggnads-sfi än den nuvarande som bygger på anordnad svenskundervisning under den närmast föregående treårsperioden. Motionärerna hävdar att invandrare i kommuner som inte tidigare tagit emot flyktingar kan ha svårigheter att få påbyggnads-sfi.

Utskottet har inledningsvis meddelat sin avsikt att ta upp den motionsledes aktualiserade frågan om statsbidragets konstruktion vid nästa riksmöte, bl. a. yrkandena 2 och 3 i motion 1986/87:Ub301. Med hänvisning härtill

föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub301 yrkande 1 i den nu aktuella delen. Det torde för övrigt vara svårt att hinna få fram nya anslagsberäkningar för budgetåret 1987/88 efter ett eventuellt ändrat anslagssystem.

Utskottet kan inte tillstyrka den ökning av timramen för grund-sfi som föreslås i motion 1986/87:Ub265. Utskottet erinrar om att timramen innevarande budgetår är 480 345 timmar i enlighet med riksdagsbeslutet våren 1986 och att denna räknats upp med 60 000 timmar enligt regeringens beslut i december 1986. I förhållande till ramen i föregående års budgetproposition räknas även nästa budgetårs ram för grund-sfi upp med närmare 60 000 timmar, dvs. från 480 345 till 542 000 timmar. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen om den ökade invandringen medför att behoven av grund-sfi inte kan tillgodoses trots dessa ökningar av ramarna innevarande och nästa budgetår. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100 om timram för grund-sfi.

Utskottet erinrar om att timramen för påbyggnads-sfi fördelas av SÖ på studieförbunden med utgångspunkt i den svenskundervisning de anordnat under den närmast föregående treårsperioden. Varje studieförbund fördelar därefter sin timkvot till sina lokala avdelningar. Någon styrning av denna fördelning genom förordningar eller föreskrifter finns inte. Någon sådan fördelning på kommuner som sker beträffande undervisningstimmar för grund-sfi finns således inte heller. Eftersom det första verksamhetsåret med det nya statsbidragssystemet ännu inte är avslutat är det för tidigt att utläsa hur timmarna för påbyggnads-sfi fördelats i landet och om den totala ramen varit tillräcklig. Utskottet har ingen grund för att göra något sådant uttalande som begärs i motionerna 1986/87:Ub84 yrkande 2 och 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis. Riksdagen bör därför avslå dessa yrkanden och godkänna vad som förordats om timram för påbyggnads-sfi budgetåret 1987/88.

Enligt 2. övergångsbestämmelserna till lagen (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare har kommunen skyldighet att anordna *grund-sfi för tidigare invandrare* om de saknar grundläggande svenskkunskaper. Med tidigare invandrare avses invandrare som kommit före den 1 januari 1985. Undervisningen skall erbjudas före utgången av juni 1990 och slutföras före utgången av juni 1991. SÖ har bedömt att 15 000 tidigare invandrare är i behov av grund-sfi. SÖ har föreslagit att 30 % skall få undervisning budgetåren 1987/88 resp. 1988/89 och 20 % budgetåren 1989/90 resp. 1990/91. I budgetpropositionen beräknas 17 milj. kr. för sammanlagt 53 600 timmar *under budgetåret 1987/88*.

Enligt motion 1986/87:Ub250 (s) bör antalet timmar för tidigare invandrarers grund-sfi budgetåret 1987/88 vara totalt 125 000, vilket medför en kostnadsökning om 22 625 000 kr. I motion 1986/87:Ub301 (fp) yrkande 1 delvis yrkas, som tidigare redovisats, avslag på anslagsberäkningarna i budgetpropositionen och ett nytt förslag avseende budgetåret 1987/88.

Utskottet förutsatte både vid riksmötet 1984/85 (UbU 1984/85:6) och 1985/86 (UbU 1985/86:10) att de tidigare invandrarernas behov av grund-sfi borde kunna tillgodoses under tiden fram t. o. m. budgetåret 1990/91. Den

bedömning SÖ gjort pekar på ett förhållandevis stort behov. Utskottet kan emellertid godta den anslagsberäkning som gjorts i budgetpropositionen för budgetåret 1987/88 och anser att erfarenheterna av efterfrågan på grund-sfi under budgetåret 1987/88 får läggas till grund för dimensioneringen kommande budgetår. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub250 och 1986/87:301 yrkande 1 delvis.

Medelsberäkningen grundas bl. a. på en höjning av schablonbidraget till grund-sfi från 304 kr. per timme till 317 kr. och en höjning av bidraget till påbyggnads-sfi från 257 kr. per timme till 268 kr. Anslaget föreslås föras upp med 221 450 000 kr.

Höjningen av bidragen till grund-sfi och påbyggnads-sfi avvisas i motion 1986/87:Ub828 (m) yrkande 40. Med oförändrade bidrag minskar medelsbehovet med 8,1 milj. kr. till 213 350 000 kr.

Utskottet tillstyrker de höjningar av bidragen till grund-sfi och påbyggnads-sfi som förordas i propositionen och föreslår därför att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub828 yrkande 40.

Såsom utskottet redovisat i det föregående har utskottet till nästa riksmöte uppskjutit behandlingen av motionsvis aktualiserade frågor om statsbidragssystemet. Utskottet föreslår med hänvisning härtill att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub301 yrkande 1 i vad yrkandet avser anslagsbeloppet.

I det föregående har utskottet vidare avstyrkt motion 1986/87:Ub250 om en ökning av grund-sfi för tidigare invandrare. I enlighet härmed avstyrks motionen även i vad avser ökat anslag för detta ändamål.

Utskottet har även avstyrkt motion 1986/87:Ub265 i vad avser en höjning av timramen för grund-sfi. Riksdagen bör därför avslå motionen även beträffande ökning av anslagsbeloppet.

Riksdagen bör således anvisa 221 450 000 kr. i enlighet med förslaget i budgetpropositionen.

Utskottet har i det föregående redovisat att kommunerna har skyldighet att anordna grund-sfi för invandrare som kommit till Sverige före den 1 januari 1985. Skyldigheten gäller under en femårsperiod där undervisningen skall erbjudas före den 1 juli 1990 och slutföras senast den 30 juni 1991. Enligt motion 1986/87:Ub208 (s) bör denna rätt utsträckas till alla *invandrare som kommit före den 1 januari 1986*. Motionärerna anför att de som kommit under år 1985 enligt lagen (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare har rätt till grund-sfi under det år de anlänt och kalenderåret därefter, dvs. t. o. m. den 31 december 1986. Motionärerna hävdar att inte alla som kommit under 1985 hunnit påbörja sin grund-sfi före utgången av år 1986.

Utskottet har inte underlag för att kunna göra en sådan bedömning som motionärerna gör. Utskottet förutsätter att kommunerna och SÖ i sin redovisning av kommande års undervisningsbehov uppmärksammar om det finns ett återstående behov bland dem som anlänt under år 1985. Utskottet kommer att behandla vissa frågor om statsbidragssystemet m. m. under nästa riksmöte. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1986/87:Ub208.

Enligt 5§ lagen (1986:159) gäller kommunens skyldigheter i fråga om anordnande av grund-sfi bl. a. utländsk medborgare som ansökt om uppehållstillstånd och väntat på besked under minst den tid som regeringen bestämmer. I förordningen (1986:585) om väntetid för viss deltagare i grundläggande svenskundervisning för invandrare och grundutbildning för vuxna bestäms denna tid till två månader. I motion 1986/87:Ub826 (fp) yrkas att *krav på slutförd polisutredning* för att få delta i grund-sfi skall slopas (yrkande 5) och att *väntetiden för att få delta i grund-sfi* bör förkortas (yrkande 6).

Utskottet erinrar om att något krav på slutförd polisutredning för att få delta i grund-sfi inte finns. Utskottet erinrar vidare om att riksdagen vid föregående riksmöte (UbU 1984/85:6 s. 14–15, rskr. 1984/85:77) uttalade att invandrare bör få delta i grund-sfi om väntetiden är avsevärt längre än fyra veckor. Utskottet har inget att erinra mot den väntetid om två månader som regeringen sedermera har föreskrivit. Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena 5 och 6 i motion 1986/87:Ub826.

Riksdagen godkände år 1984 att grund-sfi skall bedrivas som *deltidsstudier* (UbU 1984/85:6 s. 8–9, rskr. 1984/85:77). Enligt regeringens förordning (1986:207) får kommunen besluta om annan uppläggning av undervisningen om deltagare som är arbetstagare skulle ha stora svårigheter att delta i undervisning på deltid.

I motionerna 1986/87:Ub251 (s) och 1986/87:Ub826 (fp) yrkande 2 yrkas att bestämmelserna om deltid bör ändras. Enligt den förstnämnda motionen bör lokala behov få avgöra om det skall vara hel- eller deltidssstudier. Enligt den andra motionen måste systemet vara flexibelt och tillåta mer än tre timmars undervisning per dag. I motion 1986/87:Ub272 (fp) yrkas att det bör finnas en möjlighet till koncentrerad grund-sfi där mera studievana invandrare får 500 timmars undervisning under ett år.

I motion 1986/87:Ub826 yrkas också att de elever som behöver en längre *undervisningstid* sammanlagt skall vara tillförsäkrade detta (yrkande 7).

Utskottet anser att det ännu är för tidigt – efter mindre än ett års verksamhet – att avgöra om bestämmelsen om deltidssstudier bör ändras. Den har tillkommit bl. a. av pedagogiska skäl, då det ansetts svårt för invandrare med liten studievana att tillgodogöra sig koncentrerad undervisning i ett enda ämne på heltid. Utskottet har vid flera tillfällen betonat att det är angeläget att undervisningen individualiseras. Kommunens skyldighet i fråga om svenskundervisning upphör enligt 9§ lagen (1986:199) när en deltagare har de kunskaper och färdigheter som anges i föreskrifter som meddelas av regeringen (dvs. förordning och läroplan). Detta innebär att invandrare bör kunna få undervisning av olika längd utifrån sina behov och förutsättningar, även om statsbidraget grundas på en genomsnittlig total undervisningstid. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub251, 1986/87:Ub272 och 1986/87:Ub826 yrkandena 2 och 7.

Påbyggnads-sfi anordnas dels inom studieförbund för dem som inte går vidare till arbetsmarknadsutbildning (AMU) efter grund-sfi, dels inom AMU.

Enligt motion 1986/87:Ub826 (fp) yrkande 3 bör långtidsarbetslösa invandrare få påbyggnads-sfi och kompletterande svenskundervisning genom AMU:s försorg.

De invandrare som är berättigade till förberedande eller yrkesinriktad utbildning eller yrkesinriktad rehabilitering inom AMU eller beredskapsarbete kan få påbyggnads-sfi som arbetsmarknadsutbildning. Detta gäller oavsett om invandraren kommer direkt från grund-sfi eller om han har varit långtidsarbetslös och bott i landet en längre tid. En arbetslös invandrare kan också delta i påbyggnads-sfi inom studieförbunden. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub826 yrkande 3.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *justering av antalet undervisningstimmar*

att riksdagen bemyndigar regeringen att justera antalet undervisningstimmar i enlighet med vad som anförts i proposition 1986/87:100,

2. beträffande *timram för grund-sfi*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub265 delvis och 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

3. beträffande *timram för påbyggnads-sfi*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub84 yrkande 2 och 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

4. beträffande *medelsberäkningen för tidigare invandrades grund-sfi under budgetåret 1987/88*

att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ub250 delvis och 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

5. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub250 delvis, 1986/87:Ub265 delvis, 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 40 till *Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 221 450 000 kr.,

6. beträffande *grund-sfi för tidigare invandrare*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub208,

7. beträffande *grund-sfi för dem som väntar på besked om uppehållstillstånd*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub826 yrkandena 5 och 6,

8. beträffande *undervisningstidens längd per dag m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub251, 1986/87:Ub272 och 1986/87:Ub826 yrkandena 2 och 7,

9. beträffande *påbyggnads-sfi inom arbetsmarknadsutbildning m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub826 yrkande 3.

6. Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.

UbU 1986/87:22

Regeringen har under punkt C 6 (s. 182–190) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som förordats i propositionen om folkhögskolans undervisningsvolym,
2. godkänna att två nya självständiga folkhögskolor får inrättas på de villkor som förordats i propositionen,
3. godkänna vad som förordats i propositionen om endagskurser,
4. godkänna vad som förordats i propositionen om årligt bidrag till internatverksamheten vid Vårdinge folkhögskola,
5. till Bidrag till driften av folkhögskolor m.m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 499 820 000 kr.

Motionerna

1986/87:Ub207 av Håkan Stjernlöf (m) och Hans Dau (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en samisk turistnärlingslinje i Jokkmokk.

1986/87:Ub247 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att den aviserade översynen av folkhögskolan skall ske genom en parlamentarisk utredning,
2. att riksdagen till C 6. Bidrag till driften av folkhögskolor m. m. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 300 000 kr. förhöjt anslag på 503 120 000 kr.,
3. att riksdagen godkänner en i förhållande till regeringens förslag med 5 300 veckor förhöjd bidragsveckovolym av 709 000 veckor att fördelas enligt de riktlinjer som anges i motionen.

1986/87:Ub264 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en bred översyn av folkhögskolan,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ytterligare bidragsveckor till folkhögskolan.

1986/87:Ub285 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en översyn av folkhögskolan bör ske och att en parlamentariskt tillsatt grupp samt företrädare för folkhögskolan skall delta i en sådan översyn,
2. att riksdagen beslutar att för folkhögskolorna anslå en egen särskild ram för kurser för arbetslös ungdom motsvarande 10 000 bidragsveckor,
3. att riksdagen beslutar att under anslaget C 6. Bidrag till driften av folkhögskolor m.m. för budgetåret 1987/88 anslå 9 900 000 kr. utöver regeringens förslag.

1986/87:Ub293 av Sten Svensson (m) vari yrkas att riksdagen med avslag på propositionen såvitt avser anslaget till folkhögskolor i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om beräkning av statsbidrag till folkhögskolorna.

1986/87:Ub320 av Margareta Mörck (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av de statliga bidragen till folkhögskolorna med beaktande av vad som i motionen anförts om biblioteksverksamheten.

1986/87:Ub350 av Lars Leijonborg (fp) och Jan-Erik Wikström (fp) vari yrkas att riksdagen med ändring av regeringens förslag i proposition 1986/87:100 beslutar att det inom bidragsramen för folkhögskolan skall utgå statsbidrag till en katolsk folkhögskola.

1986/87:Ub812 av Carl Bildt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en översyn av principerna för statsbidragsgivningen till utbildning för vuxna.

1986/87:Ub828 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

41. att riksdagen beslutar att till C 6. Bidrag till driften av folkhögskolor m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 481 820 000 kr.

Utskottet

Statsbidrag till folkhögskolor utgår med bidrag per elevvecka. Sedan budgetåret 1985/86 gäller ett system för begränsning av folkhögskolors undervisningsvolym. Det innebär att varje folkhögskola för ett kommande budgetår garanteras statsbidrag för en volym som motsvarar genomsnittet av skolans genomförda verksamhet under de två närmast redovisade budgetåren. För verksamhet därutöver lämnas bidrag i den mån den för hela skolformen begränsade bidragsvolymen inte överskrider. Budgetåret 1985/86 redovisades fler bidragsveckor än vad som inrymdes i fastställd totalram, varför skolöverstyrelsen (SÖ) reducerade statsbidraget för de skolor som överskridit sin tilldelade kvot.

För budgetåret 1987/88 beräknar föredragande statsrådet under anslaget en total *undervisningsvolym* om 703 700 bidragsveckor. I jämförelse med innevarande budgetår innebär förslaget en minskning med 200 veckor till följd av en successiv avveckling av det särskilda bidraget till viss fritidsledarutbildning.

På förslag av SÖ förordar statsrådet att *två nya självständiga folkhögskolor* får inrättas fr. o. m. budgetåret 1987/88, nämligen Hästsportens folkhögskola och en folkhögskola med LO-distriktet i Stockholms län som huvudman.

Av ekonomiska skäl har statsrådet inte funnit det möjligt att utöka den totala undervisningsvolymen. Han anför att SÖ bör inom angiven totalvolym dels avdela elevveckor till Kvinnofolkhögskolan och Bona folkhögskola för att ge dessa möjlighet att bredda sin undervisning, dels avdela elevveckor till de två föreslagna nya folkhögskolorna. De elevveckor som därvid tillförs Hästsportens folkhögskola och LO-distriktets folkhögskola bör i första hand avdelas från Valla folkhögskola resp. LO:s folkhögskola Runö. Även övriga folkhögskolor kan enligt statsrådet få ett något mindre antal bidragsveckor än vad de annars skulle ha garanterats.

I motionerna 1986/87:Ub247 (c) yrkande 3 och 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 3 delvis kritiserar regeringen, som det anför, nya princip att utan uppräknig av den totala undervisningsvolymen avdela resurser till föreslag-

na nya folkhögskolor och nyligen inrättade skolor på bekostnad av övriga skolors garanterade statsbidragsberättigade verksamhet. Enligt båda motionsyrkandena bör bidragsveckovolymen räknas upp med 5 300 veckor till sammanlagt 709 000, vilket tillskott motionärerna finansierar genom förslag om anslagshöjning.

Även i motion 1986/87:Ub264 (vpk) yrkande 3 hemställs att riksdagen uttalar sig för ytterligare bidrag till folkhögskolan. Motionärerna anger att bidrag motsvarande 15 000 elevveckor behöver tillföras för att täcka akuta behov, däribland resurser för de två föreslagna nya folkhögskolorna. Kostnaden härför bör tas ut genom en höjd vuxenutbildningsavgift.

Med liknande motivering – att principen om tilldelning till nya verksamheter inom oförändrad totalram inte kan godtas – yrkas i motion 1986/87:Ub293 (m) avslag på regeringens förslag om inrättande av nya folkhögskolor. Följden av regeringsförslaget skulle enligt motionären bli att redan etablerade skolor får ekonomiska problem.

Utskottet konstaterar att SÖ i sitt förslag om inrättande av Hästsportens folkhögskola och en folkhögskola med LO-distriktet i Stockholms län som huvudman ansett det vara möjligt att tilldela de nya skolorna elevveckor inom en oförändrad total verksamhetsvolym och i huvudsak genom överföring av verksamhet som redan bedrivs av eller i samverkan med resp. huvudman. Utskottet finner inte skäl att sätta i fråga den bedömning som regeringen gjort med anledning av SÖ:s förslag. Inte heller kan utskottet i nuvarande statsfinansiella läge på andra grunder förorda ett utökat antal bidragsveckor. Utskottet föreslår därför att riksdagen, med avslag på motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 3, 1986/87:Ub264 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis, godkänner vad som i propositionen förordats om folkhögskolans undervisningsvolym.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen godkänner regeringens förslag att två nya självständiga folkhögskolor får inrättas på angivna villkor fr. o. m. nästa budgetår och därmed avslår motion 1986/87:Ub293.

Enligt motion 1986/87:Ub350 (fp) bör riksdagen besluta att statsbidrag skall utgå till *en ny, katolsk folkhögskola*. Förslaget motiveras bl. a. med att katolska kyrkan nu är det största trossamfundet i vårt land näst efter Svenska kyrkan, att de flesta av dess medlemmar i Sverige är invandrare och att många av dem är korttidsutbildade. Motionärerna hänvisar till motionsförslag från samma parti om en med 5 300 bidragsveckor utökad undervisningsvolym, vari även katolska folkhögskolans behov får inrymmas.

SÖ har, som framgår av budgetpropositionen, föreslagit att beslut om att inrätta en statsbidragsberättigad katolsk folkhögskola skulle fattas redan under innevarande budgetår. Frågan om finansieringen av denna skolas verksamhet skulle däremot enligt SÖ prövas i budgetarbetet inför 1988/89. Föredragande statsrådet anför i propositionen att han inte finner anledning att nu föreslå att en katolsk folkhögskola skall få inrättas fr. o. m. budgetåret 1988/89.

Utskottet instämmer med föredragande statsrådet i att det inte finns anledning att under innevarande riksmöte besluta om inrättande av en katolsk folkhögskola från den 1 juli 1988. SÖ:s anslagsframställning för

budgetåret 1988/89 bör avvaktas. Riksdagen bör sålunda avslå motion 1986/87:Ub350.

UbU 1986/87:22

I motion 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 2 föreslås att folkhögskolorna på nytt beviljas en egen särskild ram för *kurser för arbetslös ungdom* om 10 000 bidragsveckor. Den särskilda ramen bör enligt motionen finansieras genom en överföring till förevarande anslag av 6,3 milj. kr. från anslaget för särskild arbetsmarknadsutbildning (prop. 1986/87:100 bil. 12, B 3).

Med hänvisning till att riksdagen nyligen avslagit ett yrkande av samma motionärer om en motsvarande minskning av anslaget B 3 under arbetsmarknadshuvudtiteln (motion 1986/87:A235, AU 1986/87:11, rskr. 1986/87:139) föreslår utskottet att även motion 1986/87:Ub285 yrkande 2 avslås av riksdagen. Utskottet erinrar samtidigt om att länsarbetsnämnderna har möjlighet att uppdra åt folkhögskola att genomföra kurser för arbetslös ungdom.

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner vad regeringen förordat om anordnande av *endagskurser* i syfte att informera och motivera korttidsutbildade om olika slags studier vid folkhögskolan. Riksdagen bör även godkänna regeringens förslag om *årligt bidrag till internatverksamheten vid Vårdinge folkhögskola*.

Vad gäller *medelsbehovet* under anslaget föreslår regeringen att riksdagen nästa budgetår skall anvisa ett förslagsanslag av 499,82 milj. kr.

Anslaget bör enligt motionerna 1986/87:Ub247 (c) yrkande 2 och 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 3 delvis, jämfört med regeringens förslag, räknas upp med 3,3 milj. kr. resp. med 9,9 milj. kr.

En minskning av begärt anslag med 18 milj. kr. föreslås i motion 1986/87:Ub828 (m) yrkande 41, vilket innebär ett bibehållande av anslagsnivån för innevarande budgetår.

Utskottet har i det föregående avstyrkt motionsyrkanden som skulle ha medfört ett ökat medelsbehov. En nedskärning av anslagsbeloppet kan utskottet inte biträda. I enlighet härmed föreslår utskottet nu att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 2, 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 41 anvisar de av regeringen begärda medlen under anslaget.

En *samisk turistnärlingslinje* bör enligt motion 1986/87:Ub207 (m) inrättas vid samernas folkhögskola i Jokkmokk.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet erinra om att enligt folkhögskoleförordningen (1977:551) skall varje statsbidragsberättigad folkhögskola under ett arbetsår anordna minst en kurs om 30 veckor eller två på varandra följande 15-veckorskurser. Dessa kurser, s. k. allmänna kurser, skall kännetecknas av ett brett ämnesurval. Utöver regeln om allmän kurs står det den enskilda skolan fritt att, inom sin tilldelade verksamhetsvolym, anordna såväl längre allmänna kurser med särskild inriktning som särskilda kurser. Motion 1986/87:Ub207 bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd utan avslås.

Föredragande statsrådet nämner i budgetpropositionen att han avser att ta initiativ till en *översyn av folkhögskolans verksamhet*. Detta arbete bör enligt statsrådet åtminstone inledningsvis kunna ske inom regeringskansliet. Syftet är bl. a. att belysa folkhögskolans roll i förhållande till andra utbildningar. En annan fråga som bör undersökas är förutsättningarna att ytterligare schablonisera statsbidragssystemet för folkhögskolan.

I tre motioner, nämligen motionerna 1986/87:Ub247 (c) yrkande 1, 1986/87:Ub264 (vpk) yrkande 2 och 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 1, begärs att riksdagen uttalar sig för att den aviserade översynen skall äga rum i en parlamentariskt tillsatt grupp. Även företrädare för folkhögskolan föreslås delta.

Utskottet noterar att statsrådet uttalat att arbetet med översynen åtminstone inledningsvis bör kunna ske inom regeringskansliet. I likhet med motionärerna vill utskottet dock betona vikten av att översynen, efter ett inledande förberedande skede, bedrivs i en grupp sammansatt av företrädare för olika politiska partier och för intressegrupper inom folkhögskolans verksamhet. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 1, 1986/87:Ub264 yrkande 2 och 1986/87:Ub285 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Enligt motion 1986/87:Ub320 (fp) är biblioteksverksamheten vid folkhögskolorna missgynnad i ekonomiskt hänseende. Motionären begär en *översyn av statsbidragen till folkhögskolorna* varvid denna fråga skall beaktas.

Utskottet är av statsfinansiella skäl inte berett att förorda en översyn som syftar till ökade kostnader för statsverket. Därför avstyrker utskottet motion 1986/87:Ub320.

En översyn bör enligt motion 1986/87:Ub812 (m) inte enbart behandla folkhögskolans roll utan söka utröna hur samtliga anordnare av vuxenutbildning bättre skall kunna anpassa sin verksamhet till kommande utbildningsbehov för de vuxna. Med denna motivering yrkas en *översyn av principerna för statsbidragsgivningen till utbildning för vuxna* (yrkande 24).

Motionärernas förslag innebär att en övergripande utredning av hela vuxenutbildningsområdet skall tillsättas. En sådan utredning är enligt utskottets uppfattning inte motiverad för närvarande, varför yrkande 24 i motion 1986/87:Ub812 avstyrks av utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *folkhögskolans undervisningsvolym*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 3, 1986/87:Ub264 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,
2. beträffande *inrättande av två nya självständiga folkhögskolor*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ub293 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,
3. beträffande *en ny, katolsk folkhögskola*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub350,
4. beträffande *kurser för arbetslös ungdom*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub285 yrkande 2,

5. beträffande *endagskurser*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

6. beträffande *årligt bidrag till internatverksamheten vid Vårdinge folkhögskola*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:100,

7. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 2, 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 41 till *Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 499 820 000 kr.,

8. beträffande *samisk turistnärlingslinje*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub207,

9. beträffande *översyn av folkhögskolans verksamhet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 1, 1986/87:Ub264 yrkande 2 och 1986/87:Ub285 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

10. beträffande *översyn av statsbidragen till folkhögskolorna*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub320,

11. beträffande *översyn av principerna för statsbidragsgivningen till utbildning för vuxna*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub812 yrkande 24.

7. Bidrag till viss central kursverksamhet

Regeringen har under punkt C 7 (s. 190–191) föreslagit riksdagen att

1. godkänna att 37 132 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1987/88 används till att finansiera anslaget,

2. till Bidrag till viss central kursverksamhet för budgetåret 1987/88 anvisa ett anslag av 37 132 000 kr.

Motionerna

1986/87:Ub285 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

9. att riksdagen under anslaget C 7. Bidrag till viss central kursverksamhet anslår 37 132 000 kr. mindre än vad regeringen har föreslagit och därmed detta anslag blir noll.

1986/87:Ub828 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

42. att riksdagen beslutar att avskaffa anslaget C 7. Bidrag till viss central kursverksamhet och därmed även avslår regeringens förslag att 37 132 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1987/88 används att finansiera detta anslag.

Statsbidrag ges fr. o. m. budgetåret 1970/71 till löntagarorganisationerna för deras centrala kursverksamhet. Bidrag ges numera också till central kursverksamhet inom Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund och Småföretagens riksorganisation (tidigare kallad Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen). Anslaget föreslås ökas med 1 082 000 kr. nästa budgetår till 37 132 000 kr. och liksom innevarande budgetår helt finansieras med medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften.

Enligt motionerna 1986/87:Ub285 (fp) yrkande 9 och 1986/87:Ub828 (m) yrkande 42 bör riksdagen inte anvisa några medel för löntagarorganisationernas och de tre övriga organisationernas centrala kursverksamhet. Enligt motion 1986/87:Ub285 är det i nuvarande statsfinansiella läge inte längre motiverat att staten lämnar bidrag för denna kursverksamhet. I motion 1986/87:Ub828 anförs att organisationerna själva bör svara för kostnaderna för verksamheten.

Under riksmötet 1985/86 avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden i sitt av riksdagen godkända betänkande UbU 1985/86:19. Därvid erinrade utskottet om att tillkomsten av bidragen till de nämnda organisationernas centrala kursverksamhet bl. a. var ett led i de ökade satsningarna på utbildning för vuxna som inte fått tillräcklig utbildning i sin ungdom och som behöver kunskaperna för sin verksamhet inom resp. organisation. Utskottet föreslår att riksdagen vidhåller sin tidigare fattade ståndpunkt och med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 9 och 1986/87:Ub828 yrkande 42 anvisar de av regeringen begärda medlen och godkänner den föreslagna finansieringen av anslaget.

Utskottet hemställer

1. beträffande *finansiering av anslaget*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 9 och 1986/87:Ub828 yrkande 42, båda delvis, godkänner att 37 132 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1987/88 används till att finansiera anslaget.

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 9 och 1986/87:Ub828 yrkande 42, båda delvis, till *Bidrag till viss central kursverksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett anslag av 37 132 000 kr.

8. Bidrag till kontakttolkutbildning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C 8 (s. 191–193) och hemställer att riksdagen

1. godkänner vad som förordats i propositionen om nya grunder för bidrag till merkostnader för kontakttolkutbildning vid folkhögskolor,

2. till *Bidrag till kontakttolkutbildning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 977 000 kr.

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Pär Granstedt (c), Helge Hagberg (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Barbro Nilsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Marita Bengtsson (s), Larz Johansson (c), Kerstin Keen (fp), Rinaldo Karlsson (s) och Bo Hammar (vpk).

Reservationer

1. Timramar och anslagsbeloppet under Bidrag till kommunal utbildning för vuxna (punkt 1, mom. 1–2)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 5 slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1986/87:Ub828 bör ungdomsskolans resurser skyddas så långt det är möjligt. De besparingar som i dagens ekonomiska läge är nödvändiga att uppnå bör därför enligt utskottets mening göras först och främst inom vuxenutbildningen. Utskottet tillstyrker den i motionen föreslagna besparingen om 44,3 milj. kr. under det nu aktuella anslaget. Vidare delar utskottet motionärernas uppfattning att sådan utbildning som svarar mot den obligatoriska skolan, nämligen grundutbildning för vuxna och grundskolekurser i kommunal vuxenutbildning, i första hand bör prioriteras vid en minskning av verksamheten. I likhet med motionärerna anser utskottet att regeringen bör ha möjlighet att föreskriva om viss avgiftsfinansiering. Ett sådant alternativ kan vara lämpligt för att kunna erbjuda utbildning som annars inte skulle komma till stånd.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub828 yrkande 32 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 5 och 1986/87:Ub828 yrkande 31 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående omfattningen av kommunal utbildning för vuxna samt anvisar ett med 44,3 milj. kr. minskat belopp om 1000,56 milj. kr. under anslaget.

dels att moment 1–2 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *timramar för kommunal utbildning för vuxna*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub828 yrkande 32 delvis samt med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 5 och 1986/87:Ub828 yrkande 31, båda delvis, godkänner timramar i enlighet med vad utskottet förordat,

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub828 yrkande 32 delvis samt med avslag på motionerna

1986/87:Ub285 yrkande 5 och 1986/87:Ub828 yrkande 31, båda delvis, till *Bidrag till kommunal utbildning för vuxna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 560 000 kr.,

UbU 1986/87:22

2. Timramar och anslagsbeloppet under *Bidrag till kommunal utbildning för vuxna* (punkt 1, mom. 1–2)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 5 slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion 1986/87:Ub285 yrkande 5 att det finns skäl att göra en annan avvägning mellan ungdomsskolan och vuxenutbildningen än den regeringen gör. I syfte att i stället förstärka kvaliteten i ungdomsskolan bör därför förevarande anslag, som motionärerna yrkat, skäras ned med 153,3 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Dock får besparingen ej drabba grundutbildningen för vuxna. Utskottet vill peka på den kraftiga expansion av personalutbildning betald av arbetsgivarna som ägt rum, vilket kan antas innebära en minskning av efterfrågan på kommunal vuxenutbildning. Utskottet har samma uppfattning som motionärerna att lagen om uppdragsutbildning och de s. k. förnyelsefonderna öppnar möjligheter för den kommunala vuxenutbildningen att konkurrera på en ny marknad och i ökad utsträckning sälja utbildning till bl. a. företag.

Utskottet föreslår således att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 5, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkandena 31 delvis och 32 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående omfattningen av kommunal utbildning för vuxna samt anvisar 891,56 milj. kr. under anslaget för nästa budgetår.

dels att moment 1–2 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *timramar för kommunal utbildning för vuxna* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 5 delvis, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkandena 31 och 32, båda delvis, godkänner timramar i enlighet med vad utskottet förordat,

2. beträffande *anslagsbeloppet* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 5 delvis, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkandena 31 och 32, båda delvis, till *Bidrag till kommunal utbildning för vuxna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 891 560 000 kr.,

3. Uttalande om vuxenutbildningens målgrupper (punkt 1, mom. 9)

UbU 1986/87:22

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "När det" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

När det därefter gäller yrkande 13 i motion 1986/87:Ub817 ser utskottet det som självklart att myndigheterna vid fördelningen av undervisningsresurser till den kommunala vuxenutbildningen i kommunerna tillser att utbud av utbildning finns också för sådana kategorier lågutbildade vuxna som inte nås av uppdragsutbildning.

Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub817 yrkande 13 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *uttalande om vuxenutbildningens målgrupper*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub817 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Försöksverksamhet inom kommunal vuxenutbildning (punkt 1, mom. 12)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet är" och på s. 8 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att i utredningen (Ds U 1985:10) Vuxenutbildning. 1970-talets reformer – en utvärdering redovisats resultat vilka inte helt överensstämmer med de mål som satts upp för verksamheten. Resurserna har inte använts så att utbildningen i första hand nått de grupper för vilka den egentligen kommit till. Dessutom har alltför få studerande fullföljt en påbörjad utbildning. Mot denna bakgrund måste enligt utskottets mening nya vägar snarast prövas i syfte att vuxenutbildningen bättre skall kunna uppfylla målet att nå främst de kortutbildade. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 1986/87:Ub285 yrkande 4 att en försöksverksamhet, knuten till den kommunala vuxenutbildningen, genomförs i ett antal kommuner i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 12 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *försöksverksamhet inom kommunal vuxenutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Deltidsstudier i grundutbildning för vuxna (punkt 1, mom. 13)

UbU 1986/87:22

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och på s. 9 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening har vuxenutbildningsförordningens bestämmelser om att studier skall bedrivas på deltid, högst 15 timmar, fått en del oförutsedda och oönskade konsekvenser. Elever med skiftarbete och de som har besvär att få tjänstledighet med endast 15 timmar utestängs från studier. Utskottet anser att termen deltid skall innebära högst 20 timmar per vecka. Gränsdragningen för när heltidsstudier får bedrivas bör också göras mera flexibel. En tillämpning av mera flexibla regler vid studier inom grundutbildningen för vuxna ryms inom berörda anslag och ger studieintresserade elever möjlighet att snabbare klara sina studier.

dels att moment 13 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *deltidsstudier i grundutbildning för vuxna*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub255 och med avslag på motion 1986/87:Ub264 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Deltidsstudier i grundutbildning för vuxna (punkt 1, mom. 13)

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och på s. 9 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är nuvarande begränsning av studierna per vecka inom grundutbildningen för vuxna olycklig. Den innebär att de elever som redan från början har förutsättningar att klara av heltidsstudier får sin studietid förlängd med flera år. Reglerna om deltidstudier bör därför ersättas med en rätt för elever i grundutbildningen för vuxna att få studera upp till 28 timmar per vecka, dvs. heltid, om skolstyrelsen bedömer att de kan tillgodogöra sig undervisning i sådan omfattning. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub264 yrkande 1 och med anledning av motion 1986/87:Ub255 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *deltidsstudier i grundutbildning för vuxna*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub264 yrkande 1 och med anledning av motion 1986/87:Ub255 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Återinförande av femgradig betygsskala för grundskolekurser (punkt 1, mom. 15)

UbU 1986/87:22

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet tillstyrkte" och på s. 10 slutar med "1986/87:Ub285" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att den femgradiga betygsskalan bör återinföras i grundskolekurser inom den kommunala vuxenutbildningen för att denna skolform och grundskolan skall vara likvärdiga. En ordning i kommunal vuxenutbildning som innebär att endast "betygen" godkänd och icke godkänd används tenderar att leda till att kraven för godkänd sätts mycket lågt. Informationen till den studerande och eventuella avnämare blir därigenom mycket trubbig och inte sällan direkt missvisande.

Systemet med godkänd och icke godkänd innebär också att en särskild kvotgrupp måste finnas för de elever som önskar läsa vidare i gymnasieskolan. Detta blir onödigt om ett femgradigt betygssystem återinförs. Om så inte sker finns risk för att elever som en gång börjat studera i den kommunala vuxenutbildningens grundskolekurser alltid kommer att tillhöra den kommunala vuxenutbildningens utbildningssystem.

Riksdagen bör med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om betyg i grundskolekurser.

dels att moment 15 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *återinförande av femgradig betygsskala för grundskolekurser*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Det högre schablonbidraget till studiecirkelverksamhet (punkt 4, mom. 1)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 36" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ramen för det högre schablonbidraget, som SÖ föreslagit, skall fastställas till oförändrat 6 400 000 timmar nästa budgetår och att också beloppet för det högre schablonbidraget skall behållas vid sin nuvarande nivå. Därigenom undgår statsbudgeten en ökad utgift om 25 633 000 kr. Utskottet tillstyrker alltså motion 1986/87:Ub828 yrkande 36 och avstyrker motion 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis.

dels att moment 1 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *det högre schablonbidraget till studiecirkelverksamhet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 36 samt med avslag på proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub321

9. Det högre schablonbidraget till studiecirkelverksamhet (punkt 4, mom. 1)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 36" bort ha följande lydelse:

Den uppräknad av det högre schablonbidraget med 3 kr. per studietimme som regeringen föreslår är enligt utskottets mening i förhållande till kostnadsutvecklingen inte tillräcklig. Utskottet förordar med tillstyrkan av motion 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis att bidraget höjs med 6 kr. till 99 kr. per studietimme. Mot regeringens beräkning av antalet studietimmar för det högre schablonbidraget har utskottet inget att erinra. Motion 1986/87:Ub828 yrkande 36 avstyrks med det anförda av utskottet.

dels att moment 1 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *det högre schablonbidraget till studiecirkelverksamhet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkande 36 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Vissa tilläggsbidrag till studiecirklar samt bidrag till uppsökande verksamhet (punkt 4, mom. 4–5)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör en besparing göras på bidragen till vuxenutbildningen i syfte att frigöra medel att användas till ungdomsskolan. Riksdagen bör därför godkänna de besparingar som föreslås i motion 1986/87:Ub828 yrkandena 33 och 34. Därigenom uppnås även att den styrning av studieförbundens verksamhet försvinner som tilläggsbidragen till cirklar i samhällsinriktade ämnen, svenska och matematik innebär.

dels att moment 4–5 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *tilläggsbidragen till studiecirklar i svenska, matematik och samhällsinriktade ämnen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 33 och med avslag på proposition 1986/87:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. beträffande *bidrag till uppsökande verksamhet i bostadsområden*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 34 och med avslag på proposition 1986/87:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Bidrag till kulturverksamhet (punkt 4, mom. 6)

UbU 1986/87:22

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "i propositionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser för sin del att det även inom ramen för ett reducerat anslag finns goda möjligheter att stödja kulturaktiviteter på lokal nivå och sådan verksamhet som särskilt vänder sig till barn och ungdom samt att engagera professionellt arbetande kulturskapare. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 1986/87:Ub828 yrkande 35 om ett med 30 milj. kr. minskat anslag. Riksdagen bör således anvisa 73 443 000 kr. för kulturverksamhet i studieförbunden.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *bidrag till kulturverksamhet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 35, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub262 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Bidrag till kulturverksamhet (punkt 4, mom. 6)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "i propositionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 1986/87:Ub262 att bidraget till studieförbundens kulturverksamhet bör höjas. Av kulturrådets utvärdering framgår att detta stöd har en stor betydelse för kulturlivet på lokal nivå. Kulturrådet har också konstaterat att statsbidraget under senare år inte följt kostnadsutvecklingen. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motionen om en höjning av anslaget med 5 milj. kr. Riksdagen bör således anvisa 108 443 000 kr. för kulturverksamhet i studieförbunden.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *bidrag till kulturverksamhet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub262 delvis, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkande 35 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Vuxenutbildningsavgiften (punkt 4, mom. 7)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Mot bakgrund" och på s. 16 slutar med "beträffande vuxenutbildningsavgiften" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att själva konstruktionen med en vuxenutbildningsavgift ter sig alltmer tveksam. I samband med en allmän översyn av arbetsgivaravgifterna bör en omläggning av finansieringen av vuxenutbildningen övervä-

gas. För budgetåret 1987/88 bör dock 306 332 000 kr. av ifrågavarande medel användas för att delfinansiera anslaget till studieförbunden. Anslagsförändringen innebär innehållsmässigt att ungdomsskolan och grundutbildningen för vuxna ges prioritet framför andra i och för sig angelägna utbildningsinsatser. Enligt utskottets mening är detta den rimligaste fördelningen av de resurser som för närvarande kan ställas till utbildningsväsendets förfogande. Utskottet tillstyrker alltså motion 1986/87:Ub828 yrkande 38.

dels att moment 7 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

7. beträffande vuxenutbildningsavgiften

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 38 och med anledning av proposition 1986/87:100 godkänner att 306 332 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1987/88 används för att delvis finansiera anslaget Bidrag till studieförbunden m. m.,

14. Anslagsbeloppet under Bidrag till studieförbunden m. m. (punkt 4, mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 8, 10–11 och 13

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet har" och slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat minskning resp. slopande av vissa bidrag till studieförbunden (reservationerna 8, 10 och 11) samt en ökad användning av medel från vuxenutbildningsavgiften (reservation 13). I enlighet härmed föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 39 samt med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub285 yrkande 7 till Bidrag till studieförbunden m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar 868 352 000 kr. Riksdagen bör samtidigt avslå motionerna 1986/87:Ub262 delvis och 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

8. beträffande anslagsbeloppet

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 39, med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub285 yrkande 7 samt med avslag på motionerna 1986/87:Ub262 delvis och 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis till Bidrag till studieförbunden m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 868 352 000 kr.,

15. Anslagsbeloppet under Bidrag till studieförbunden m. m. (punkt 4, mom. 8)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet har" och slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns i studieförbundens utbud av studiecirklar ämnen av hobbykaraktär som till ökad andel kan självfinansieras med

deltagaravgifter. Då det statsfinansiella läget gör vissa besparingar på utbildningsområdet ofrånkomliga finner utskottet det rimligt att också låta vissa av dessa besparingar drabba vuxenutbildningen, för att därigenom i huvudsak kunna freda ungdomsskolan från besparingar. Anslaget bör av nämnda skäl, som föreslås i motion 1986/87:Ub285, kunna utgå med ett lägre belopp än vad regeringen begärt.

Utskottet föreslår således att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 7 samt med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub828 yrkande 39 till Bidrag till studieförbunden m. m. för nästa budgetår anvisar 898 022 000 kr. I samband därmed bör riksdagen avslå motionerna 1986/87:Ub262 och 1986/87:Ub321 yrkande 1, båda delvis.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub285 yrkande 7, med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub828 yrkande 39 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub262 delvis och 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis till *Bidrag till studieförbunden m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 898 022 000 kr.,

16. Anslagsbeloppet under Bidrag till studieförbunden m. m. (punkt 4, mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 9 och 12

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet har" och slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat att det högre schablonbidraget skall höjas med ytterligare 3 kr. per studietimme nästa budgetår (reservation 9). Vidare har utskottet förordat en ökning av anslagsposten till kulturverksamhet i studieförbunden med 5 milj. kr. (reservation 12). I enlighet härmed föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub262 delvis och 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis samt med anledning av proposition 1986/87:100 till Bidrag till studieförbunden m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar $(981\,852\,000 + 5\,000\,000 + 19\,275\,000 =) 1\,006\,127\,000$ kr. Riksdagen föreslås avslå motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 7 och 1986/87:Ub828 yrkande 39.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub262 delvis och 1986/87:Ub321 yrkande 1 delvis, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 7 och 1986/87:Ub828 yrkande 39 till *Bidrag till studieförbunden m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 006 127 000 kr.,

17. Kursplanebundna universitetscirklar (punkt 4, mom. 9)

UbU 1986/87:22

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Sedan riksdagen" och slutar med "yrkande 37" bort ha följande lydelse:

En studiecirkelavgift för deltagande i kursplanebunden universitetscirkel torde inte upplevas som avskräckande för de människor som annars inte får någon undervisning alls av detta slag eller måste bekosta resor eller eventuellt bostad på en högskoleort. Den decentraliserade högskoleutbildning som universitet och högskolor kan erbjuda inom knappa resursramar bör enligt utskottets mening kompletteras med kursplanebundna universitetscirklar i studieförbundens regi. Det är av rättviseskäl starkt motiverat att på detta sätt erbjuda människor i glesbygd och på små orter en utbildning som annars blir förbehållen dem som bor i närheten av eller på högskoleorterna. Mot bakgrund av det anförda bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 8 och 1986/87:Ub828 yrkande 37 som sin mening ge regeringen till känna att kursplanebundna universitetscirklar fr. o. m. nästa budgetår åter skall berättiga till statsbidrag. Bidrag skall utgå som till icke kursplanebundna universitetscirklar.

dels att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *kursplanebundna universitetscirklar*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 8 och 1986/87:Ub828 yrkande 37 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

18. Cirkelsammankomsters längd (punkt 4, mom. 10)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "1986/87:Ub218" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att de av regeringen utfärdade bestämmelserna innebär olägenheter för vissa studiecirklar såsom i t. ex. konsthantverk och vävning. Fördelarna med fyratimmarssammankomster motverkas av att varje sammankomst om fyra timmar enligt nuvarande bestämmelser måste motsvaras av en tvåtimmarssammankomst. Utskottet anser i likhet med motionärerna att en sådan ordning bör införas att fyra bidragsberättigade studietimmar får medräknas vid varje sammankomst under förutsättning att det totala antalet studietimmar inte ökas. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub218 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *cirkelsammankomsters längd*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub218 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet förutsätter att regeringens aviserade proposition grundas bl. a. på de erfarenheter som data delegationen har redovisat och som gjorts av bred datautbildning riktad till kortutbildade och kvinnor.

Det pågående arbetet inom regeringskansliet bör enligt utskottets mening också resultera i ett brett program för datautbildning av kvinnor. I denna datautbildning av kvinnor bör skolor, folkhögskolor, studieförbund och arbetsmarknadens parter engageras. Den hittillsvarande satsningen med medel under både utbildningshuvudtiteln och arbetsmarknadshuvudtiteln på projekt för att förbättra kvinnors ställning på arbetsmarknaden bör enligt utskottets mening i fortsättningen innefatta mera långsiktiga projekt som syftar till att uppnå en jämnare könsfördelning inom databranschen. Därvid bör särskilt uppmärksammas de deltidsarbetande kvinnorna.

Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub245 och 1986/87:Ub815 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 12 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *bred datautbildning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub245 och 1986/87:Ub815 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Medverkan av aktiva konstutövare i estetiska studiecirklar (punkt 4, mom. 14)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Motionärernas önskemål" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Erfarenheterna från studiecirklar i estetiska ämnen, såsom konst, litteratur, musik och teater, visar att statsbidragen i sin nuvarande utformning inte stimulerar studieförbunden att anlita aktiva konstutövare i kunskapsförmedlande syfte.

Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 1986/87:Ub252 om att statsbidragen till estetiska studiecirklar bör ses över i syfte att åstadkomma ökad medverkan av yrkesverksamma konstutövare i sådana cirklar.

dels att moment 14 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *medverkan av aktiva konstutövare i estetiska studiecirklar*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub252 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Tilläggsbidrag för studiecirklar i glesbygd (punkt 4, mom. 16) UbU 1986/87:22

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet är" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har samma uppfattning som motionären, nämligen att tilläggsbidrag bör kunna utgå till studiecirklar också i andra glesbygdsområden än de som omfattas av bestämmelserna om regionalpolitiskt stöd. Exempel på sådana områden är delar av Stockholms och Göteborgs skärgårdar. Studiecirkelverksamhet måste enligt utskottets mening så långt möjligt kunna bedrivas på lika villkor. En översyn av nuvarande regler för s. k. glesbygdsstöd till studiecirklar bör därför göras i syfte att bättre anpassa dessa regler till de faktiska förhållandena ute i landet. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub284 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 16 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *tilläggsbidrag för studiecirklar i glesbygd*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub284 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

22. Timram för grund-sfi (punkt 5, mom. 2)

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "för grund-sfi" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den föreslagna timramen för grund-sfi är helt otillräcklig då både SÖ och statens invandrarverk (SIV) beräknat att behovet redan under innevarande budgetår är mycket större än vad tillgängliga ramar rymmer. Enligt utskottets uppfattning bör timramarna för nästa budgetår ökas med 200 000 timmar såsom föreslås i motion 1986/87:Ub265 för att motverka att invandrare måste vänta länge på att få den grund-sfi de enligt lag är berättigade till.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 5 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *timram för grund-sfi*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub265 delvis, med anledning av proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

23. Anslagsbeloppet (punkt 5, mom. 5)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "yrkande 40" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte tillstyrka den höjning av schablonbidraget till grund-sfi

och av bidraget till påbyggnads-sfi som föreslås i budgetpropositionen. Därmed minskar medelsbehovet under anslaget med 8,1 milj. kr.

UbU 1986/87:22

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Riksdagen bör" och slutar med "i budgetpropositionen" bort ha följande lydelse:

Riksdagen bör således med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 40 anvisa 213 350 000 kr.

dels att moment 5 i utskottets hemställan under punkt 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 40, med anledning av proposition 1986/87:100 samt med avslag på motionerna 1986/87:Ub250 delvis, 1986/87:Ub265 delvis och 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis till *Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 213 350 000 kr.,

24. Anslagsbeloppet (punkt 5, mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 22

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets hemställan som på s. 25 börjar med "Utskottet har även" och slutar med "i budgetpropositionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående (reservation 22) tillstyrkt en ökning av timramen för grund-sfi med 200 000 timmar. Detta medför ett ökat medelsbehov av 63,4 milj. kr. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub265 delvis anvisar 284 850 000 kr.

dels att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub265 delvis, med anledning av proposition 1986/87:100 samt med avslag på motionerna 1986/87:Ub250 delvis, 1986/87:Ub301 yrkande 1 delvis och 1986/87:Ub828 yrkande 40 till *Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 284 850 000 kr.,

25. Folkhögskolans undervisningsvolym (punkt 6, mom. 1)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "folkhögskolans undervisningsvolym" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte acceptera den av regeringen i budgetförslaget tillämpade principen, att inom oförändrad totalram tilldela nya och nyligen inrättade folkhögskolor elevveckor genom minskning av resurserna för övriga folkhögskolor. Antalet bidragsveckor bör därför räknas upp med 5 300 jämfört med regeringens förslag. Därutöver bör 2 500 nya veckor tillföras en katolsk folkhögskola.

Riksdagen bör således med anledning av proposition 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 3, 1986/87:Ub264 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis godkänna en undervisningsvolym för folkhögskolan nästa budgetår om 711 500 elevveckor.

dels att moment 1 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *folkhögskolans undervisningsvolym*
att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 3, 1986/87:Ub264 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis godkänner vad utskottet förordat,

26. Folkhögskolans undervisningsvolym (punkt 6, mom. 1)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "folkhögskolans undervisningsvolym" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte acceptera den av regeringen i budgetförslaget tillämpade principen, att inom oförändrad totalram tilldela nya och nyligen inrättade folkhögskolor elevveckor genom minskning av resurserna för övriga folkhögskolor. Antalet bidragsveckor bör därför räknas upp med 5 300 jämfört med regeringens förslag. Av dessa veckor bör 3 000 fördelas mellan de folkhögskolor som hittills tillkommit under 1980-talet. Resterande 2 300 veckor tillförs de två folkhögskolor som inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

Riksdagen bör således med bifall till motion 1986/87:Ub247 yrkande 3 samt med anledning av budgetpropositionen och motionerna 1986/87:Ub264 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis godkänna en undervisningsvolym för folkhögskolan nästa budgetår om 709 000 elevveckor.

dels att moment 1 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *folkhögskolans undervisningsvolym*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub247 yrkande 3 samt med anledning av proposition 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub264 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis godkänner vad utskottet förordat,

27. Folkhögskolans undervisningsvolym (punkt 6, mom. 1)

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "folkhögskolans undervisningsvolym" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ytterligare 15 000 elevveckor bör tillföras folkhögskolan nästa budgetår för att täcka akuta behov. Med nuvarande verksamhet överskrider den fastställda totalramen. Inom denna ram föreslås därtill två nya folkhögskolor påbörja verksamhet. Kostnaden för ökningen av antalet elevveckor bör enligt utskottets mening tas ut genom en höjd vuxenutbildningsavgift.

Riksdagen bör således med bifall till motion 1986/87:Ub264 yrkande 3

samt med anledning av proposition 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis godkänna en undervisningsvolym för folkhögskolan nästa budgetår om 718 700 elevveckor.

dels att moment 1 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *folkhögskolans undervisningsvolym*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub264 yrkande 3 samt med anledning av proposition 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 3 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis godkänner vad utskottet förordat,

28. En ny, katolsk folkhögskola (punkt 6, mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 25

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Utskottet instämmer" och på s. 31 slutar med "1986/87:Ub350" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner för sin del att det föreligger starka skäl att bifalla ansökan om en katolsk folkhögskola redan fr. o. m. budgetåret 1987/88. Därigenom kan vissa grupper av invandrare och flyktingar ges bättre möjligheter att anpassa sig till det svenska samhället.

Utskottet har i det föregående förordat en utökad undervisningsvolym för folkhögskolan nästa budgetår. Den katolska folkhögskolans behov rymms inom den utvidgade ramen.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub350 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *en ny, katolsk folkhögskola*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub350 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

29. Anslagsbeloppet under Bidrag till driften av folkhögskolor m. m. (punkt 6, mom. 7)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Utskottet har" och slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ett ökat ekonomiskt ansvarstagande från huvudmännen för folkhögskolorna är rimligt och föreslår att anslaget bibehålls på den nivå som gäller för innevarande budgetår. Därmed kan anslaget minskas med 18 milj. kr. jämfört med regeringens förslag.

Riksdagen bör således med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 41 och med anledning av proposition 1986/87:100 under anslaget för nästa budgetår anvisa 481 820 000 kr. I samband därmed bör riksdagen avslå motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 2 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis.

dels att moment 7 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

UbU 1986/87:22

7. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub828 yrkande 41, med anledning av proposition 1986/87:100 samt med avslag på motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 2 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis till *Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 481 820 000 kr.,

30. Anslagsbeloppet under Bidrag till driften av folkhögskolor m. m. (punkt 6, mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 25 och 28

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Utskottet har" och slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i detta betänkande avstyrkt ett motionsyrkande om en överföring till förevarande anslag av 6,3 milj. kr. från anslaget för särskild arbetsmarknadsutbildning (prop. 1986/87:100, bil. 12, B 3).

Med hänsyn till att utskottet i det föregående förordat en utökad undervisningsvolym för folkhögskolan (reservation 25) och att en katolsk folkhögskola inrättas fr. o. m. nästa budgetår (reservation 28) bör anslagsbeloppet i förhållande till regeringens förslag räknas upp med $(3\,300\,000 + 1\,650\,000 =) 4\,950\,000$ kr.

Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 samt motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 2 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis under anslaget för nästa budgetår anvisar 504 770 000 kr. Motion 1986/87:Ub828 yrkande 41 bör avslås av riksdagen.

dels att moment 7 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub247 yrkande 2 och 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis samt med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkande 41 till *Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 504 770 000 kr.,

31. Anslagsbeloppet under Bidrag till driften av folkhögskolor m. m. (punkt 6, mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservation 26.

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Utskottet har" och slutar med "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat att folkhögskolans undervisningsvolym skall utökas med 5 300 elevveckor. Anslagsbeloppet bör därför höjas med 3,3 milj. kr.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub247

yrkande 2 och med anledning av budgetpropositionen och motion 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis under anslaget för nästa budgetår anvisar 503 120 000 kr. Riksdagen bör samtidigt avslå motion 1986/87:Ub828 yrkande 41.

UbU 1986/87:22

dels att moment 7 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub247 yrkande 2, med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Ub285 yrkande 3 delvis samt med avslag på motion 1986/87:Ub828 yrkande 41 till *Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 503 120 000 kr.,

32. Översyn av statsbidragen till folkhögskolorna (punkt 6, mom. 10)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet är" och slutar med "1986/87:Ub320" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärens uppfattning att statsbidragen till folkhögskolorna bör ses över i syfte att ge dessa skolor bättre ekonomiska möjligheter att hålla bibliotek. Motion 1986/87:Ub320 tillstyrks därmed av utskottet.

dels att moment 10 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *översyn av statsbidragen till folkhögskolorna*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub320 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

33. Översyn av principerna för statsbidragsgivningen till utbildning för vuxna (punkt 6, mom. 11)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Motionärernas förslag" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att en genomgripande översyn av hela vuxenutbildningsområdet bör göras. En sådan översyn bör göras utifrån följande riktlinjer:

Statsbidragen bör förändras så att de ger större möjligheter att variera utbildningsutbud och organisation.

Åtgärder bör vidtas så att den kommunala vuxenutbildningen bättre kan motsvara de krav som bör ställas i vad gäller kvalitet och resultat. Dess organisation bör vara mer flexibel med hänsyn till de heterogena grupper som går i kommunal vuxenutbildning.

En utökning av antalet folkhögskolor är knappast möjlig inom den ram som kan ställas till förfogande utan att redan befintliga skolor berörs. Det bör utredas hur landstingsägda folkhögskolor kan överlåtas till de organisationer m. m. som vill starta sådan utbildning.

Stödet till studieförbunden bör konstrueras på ett enhetligt och opartiskt

sätt men ändå ge studieförbunden friare regler för organisation av sin verksamhet.

UbU 1986/87:22

Studieförbundens utformning och regler bör inte styra omfattning och utbud av vuxenutbildningen.

Detta bör riksdagen med bifall till yrkande 24 i motion 1986/87:Ub812 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

11. *beträffande översyn av principerna för statsbidragsgivningen till utbildning för vuxna*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub812 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

34. Bidrag till viss central kursverksamhet (punkt 7)

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Under riksmötet" och slutar med "av anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den centrala kursverksamheten inom nämnda organisationer inte längre bör bekostas med statsmedel. Därför bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 9 och 1986/87:Ub828 yrkande 42 avslå regeringens förslag till medelsanvisning och finansiering på denna punkt.

dels att utskottets hemställan i punkt 7 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub285 yrkande 9 och 1986/87:Ub828 yrkande 42 samt med avslag på proposition 1986/87:100 beslutar att anslaget Bidrag till viss central kursverksamhet inte skall föras upp på riksstaten fr. o. m. budgetåret 1987/88.

1986/87:2 y

om bidrag till studieförbunden m. m. (prop. 1986/
87:100 bil. 10 delvis)

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 3 februari 1987 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1986/87:100 bil. 10 punkt C 4. Bidrag till studieförbunden m. m. i de delar som rör kulturutskottets beredningsområde jämte eventuella motioner.

Kulturutskottet får med anledning härav anföra följande beträffande propositionen samt motion 1986/87:Ub262 och motion 1986/87:Ub828 yrkande 35.

Under anslaget Bidrag till studieförbunden m. m. beräknas medel för bidrag till kulturverksamhet under en särskild anslagspost – Bidrag till kulturverksamhet. Detta bidrag skall dels utgöra ett stöd till anordnande av kulturprogram i studieförbundens egen verksamhet och i övriga föreningslivet, dels möjliggöra förberedelser i vid mening för sådana arrangemang. Bidraget innebär även en möjlighet för professionellt arbetande artister och konstnärer att nå ut till nya grupper. Den bidragsberättigade kulturverksamheten är inte bunden till vissa åldersgrupper.

Denna anslagspost, liksom anslagsposten Bidrag till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden, disponeras av statens kulturråd. Övriga sex poster under anslaget disponeras av skolöverstyrelsen (SÖ).

Statens kulturråd har gjort en utvärdering av hur studieförbunden har använt statsbidraget. I rapporten Kultur i studieförbunden (1986:6) konstaterar kulturrådet att det är det statliga kulturstöd som är mest spritt och att stödet når även små orter i landets alla delar. De kulturprogram som får stöd från detta anslag möter årligen en publik på 10 miljoner besökare och kulturgrupperna har en halv miljon deltagare. Anslaget har också stor betydelse för att bereda kulturarbetare arbetstillfällen. Bidraget fungerar enligt kulturrådet väl och svarar i hög grad mot de mål som statsmakterna angav då det inrättades år 1981. Behoven av stöd kan dock endast tillgodoses i otillräcklig utsträckning. Rådet anser därför att det är angeläget med en betydande förstärkning av stödet. Rådet påpekar att statsbidraget till studieförbundens kulturverksamhet sedan 1981/82 har minskat kraftigt i förhållande till kostnaderna. Bidragsnivån är klart lägre än vad som gäller för studiecirkelverksamhet. Kulturrådet har därför i anslagsframställning för budgetåret 1987/88 begärt att bidraget till kulturverksamhet skall öka med drygt 25 milj. kr.

I propositionen föreslås att anslagsposten Bidrag till kulturverksamhet

höjs med 3 013 000 kr. till totalt 103 443 000 kr. Vidare föreslås en viss förändring beträffande fördelningen av tillgängliga medel till studieförbundens centrala organisationskostnader. Fördelningen av bidraget till sådana kostnader har hittills skett enbart på grundval av antalet studietimmar. Någon hänsyn till den kulturverksamhet som studieförbunden bedriver har inte tagits. Förslaget i propositionen innebär att bidraget skall fördelas av skolöverstyrelsen efter samråd med kulturrådet mellan studieförbunden i förhållande både till den kulturverksamhet och det genomsnittliga antalet statsbidragsberättigade studietimmar studieförbunden har haft under de tre senaste redovisningsåren.

Utskottet noterar med tillfredsställelse detta förslag och föreslår att det tillstyrks av utbildningsutskottet.

I motion Ub828 (m) yrkas att bidraget till kulturverksamhet skall föras upp med 73 443 000 kr., vilket är en minskning med 30 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

Förslag om minskning av bidraget till kulturverksamhet har utskottet årligen behandlat åren 1983–1986. Utskottet har därvid uttalat att, med hänsyn till den betydelse som bidraget har för den lokala kulturverksamheten, en sådan minskning skulle få icke acceptabla effekter. Utskottet finner inte anledning att ändra uppfattning och anser alltså att utbildningsutskottet bör avstyrka motion Ub828 yrkande 35.

I motion Ub262 (c) föreslås att anslagsposten skall höjas med 5 milj. kr. I den motivering till förslaget som lämnas i motion 1985/86:Kr236 åberopas kulturrådets utvärdering av studieförbundens kulturverksamhet. Motionärerna påpekar att bidragsnivån har urholkats och att den i dag utgör knappt 45 %. De menar att denna minskning av bidraget drabbar inte minst kulturaktiviteter som vänder sig till barn och ungdom. Genom den föreslagna anslagshöjningen skulle i någon mån kostnadsutvecklingen kunna kompenseras.

Med hänsyn till statsmakternas målsättning att det skall bedrivas en stram budgetpolitik anser sig utskottet inte böra förorda en höjning av anslagsposten utöver vad regeringen föreslagit. Utbildningsutskottet bör alltså avstyrka motion Ub262.

Stockholm den 10 mars 1987

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Catarina Rönung (s), Maja Bäckström (s), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Lars Ahlmark (m), Anders Nilsson (s), Sylvia Pettersson (s), Margareta Mörck (fp), Erkki Tammenoksa (s), Kerstin Göthberg (c), Alexander Chrisopoulos (vpk) och Håkan Stjernlöf (m).

1. Principer för fördelning av bidraget till centrala organisationskostnader

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Utskottet noterar" och slutar "av utbildningsutskottet" bort ha följande lydelse:

Med anledning av förslaget i propositionen vill utskottet understryka att avgörande vikt måste fästas vid omfattningen av studiecirkelverksamheten, dels därför att denna i högre grad än vad som gäller för kulturverksamheten administreras av studieförbunden själva, dels därför att den är hårdare reglerad och därför kräver mer av organisatoriska insatser. Vad utskottet här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Medelsberäkningen för kulturverksamhet m. m.

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Förslag om" och slutar med "yrkande 35" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns det även inom ramen för ett reducerat anslag goda möjligheter att stödja kulturaktiviteter på lokal nivå och sådan verksamhet som särskilt vänder sig till barn och ungdom samt att engagera professionellt arbetande kulturskapare. Kulturutskottet tillstyrker därför förslaget i motion Ub828 om ett med 30 milj. kr. minskat anslag. Utbildningsutskottet bör föreslå riksdagen att beräkna 73 443 000 kr. för kulturverksamhet i studieförbunden.

3. Medelsberäkningen för kulturverksamhet m. m.

Karl Boo och Kerstin Göthberg (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Med hänsyn" och slutar med "motion Ub262" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom motionärerna att bidraget till studieförbundens kulturverksamhet bör höjas. Av kulturrådets utvärdering framgår att detta stöd har en stor betydelse för kulturlivet på lokal nivå. Kulturrådet har också konstaterat att statsbidraget under senare år inte följt kostnadsutvecklingen. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motionen om en höjning av anslaget med 5 milj. kr. Utbildningsutskottet bör föreslå riksdagen att beräkna 108 443 000 kr. för kulturverksamhet i studieförbunden.

